

JAAR VERSLAG 2010

stichting **bedrijfstakpensioenfonds**
voor de **schoenmakerij**

Samenvatting

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij

Adres: Postbus 3183, 3502 GD Utrecht
Telefoon: 030 - 2453922
Internet: www.pensioenschoenmakerij.nl
E-mail: schoenmakerijpensioen@achmea.nl

Bestuur

De heer C. van Dalen
De heer F.H.M. Elferink
Mevrouw M.G. Hoekenga-Idema
De heer T. Katerberg
Mevrouw L. de Kock
Mevrouw N. Nuijten
De heer J. Suarez Menendez

Verantwoordingsorgaan

De heer J.G.M. Heijen
De heer A.M. van der Sluijs
De heer J. Stensen
De heer E. Veurtjes

Deelnemersraad

De heer A.M. van der Sluijs
De heer J. Stensen
De heer E. Veurtjes

Uitvoeringsorganisatie

Pensioenbeheer
Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

Vermogensbeheer

Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V.
Syntrus Achmea Vastgoed B.V.

Adviserend actuaris

De heer J. van Ophem AAG, Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V., Utrecht.

Certificerend actuaris

De heer ir. drs. G. Veluwenkamp AAG, Towers Watson B.V., Amstelveen.

Externe accountant

De heer drs. H.C. van der Rijst RA, PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Amsterdam.

Compliance officer

De heer drs. J. de Graaf RA, Cijf'rs, Den Haag.

Ontwikkelingen

De pensioenwereld is ook in 2010 niet in rustig vaarwater gekomen. Hoewel het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij de negatieve gevolgen van de wereldwijde financiële crisis naar verhouding redelijk goed buiten de deur heeft weten te houden, is ook bij dit fonds de dekkingsgraad, met name in het derde kwartaal van 2010, fors gedaald. Aangezien de dekkingsgraad onder het vereiste niveau kwam, heeft het fonds bij DNB een herstelplan moeten indienen. Een ander gevolg van deze gedaalde dekkingsgraad was dat het bestuur heeft moeten besluiten om in oktober 2010 niet te indexeren.

Ook is in 2010 het onderwerp risicomanagement onderwerp van gesprek geweest in de pensioenwereld. De Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft hierop geanticipeerd door in april 2010 een praktische workshop te volgen, concreet toegepast op de eigen situatie. De uitkomsten van deze workshop zijn vastgelegd in een risicomanagementrapportage. Aan de hand van de uitkomsten in deze rapportage werkt het bestuur consequent aan het 'in control' zijn. Tijdens een gezamenlijke studiedag in oktober 2010 heeft het bestuur zijn kennis op het gebied van vermogensbeheer en actuariële verslaglegging vergroot. In hoofdstuk 2 wordt nader op de relevante ontwikkelingen ingegaan.

Financieel beleid

Om aan de doelstelling van het fonds te voldoen moeten er voldoende activa worden gevormd om toekomstige pensioenuitgaven te kunnen dekken. Het bestuur hanteert daarbij de volgende beleidsinstrumenten:

- het premiebeleid;
- het toeslagen- of indexatiebeleid;
- het beleggingsbeleid;
- de pensioenregeling.

De pensioenregeling is een uitkeringsovereenkomst die wordt gefinancierd met een doorsneepremie. Als de financiële middelen van het fonds het toelaten, streeft het bestuur ernaar om jaarlijks de pensioenrechten en de pensioenaanspraken aan te passen aan de stijging van de CBS-index voor de regelingslonen.

Het bestuur heeft, gezien de minder gunstige financiële positie van het fonds, besloten om per 1 oktober 2010 geen toeslag te verlenen. Het bestuur beoordeelt jaarlijks of de financiële middelen van het fonds toereikend zijn om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te verhogen. Er bestaat geen recht op toeslagverlening en er is dus geen zekerheid of en in hoeverre het fonds in de toekomst een toeslag kan verlenen. Het fonds reserveert namelijk geen gelden voor toekomstige toeslagen.

In hoofdstuk 3 wordt nader op het financieel beleid ingegaan.

Uitvoering van de pensioenregeling

De uitvoering van de pensioenregeling is in 2010 niet wezenlijk veranderd ten opzichte van het voorgaande jaar.

In hoofdstuk 4 kunt u meer lezen over de pensioenregeling.

Visitatiecommissie

Het bestuur heeft in het kader van Pension Fund Governance (PFG) in 2009 een visitatiecommissie in het leven geroepen. Deze visitatiecommissie heeft het bestuursbeleid van de afgelopen drie jaar (2007, 2008 en 2009) onder de loep genomen en hierover gerapporteerd. Over het boekjaar 2010 is vooralsnog niet gerapporteerd.

Oordeel verantwoordingsorgaan

In haar vergadering van 1 juni 2011 heeft het verantwoordingsorgaan haar oordeel geformuleerd. In hoofdstuk 5 kunt u hier meer over lezen.

Verslag deelnemersraad

In haar vergadering van 1 juni 2011 heeft de deelnemersraad haar verslag geformuleerd. In hoofdstuk 6 kunt u hier meer over lezen.

Kerncijfers (bedragen x EUR 1.000)

	2010	2009
	EUR	EUR
Pensioenvermogen	100.017	90.223
Voorziening pensioenverplichtingen	85.265	73.466
Aanwezige dekkingsgraad	117,3%	122,8%
Deelnemers	1.681	1.677
Gewezen deelnemers	4.563	5.511
Pensioengerechtigden	839	809
Werkgevers	327	402

Inhoud

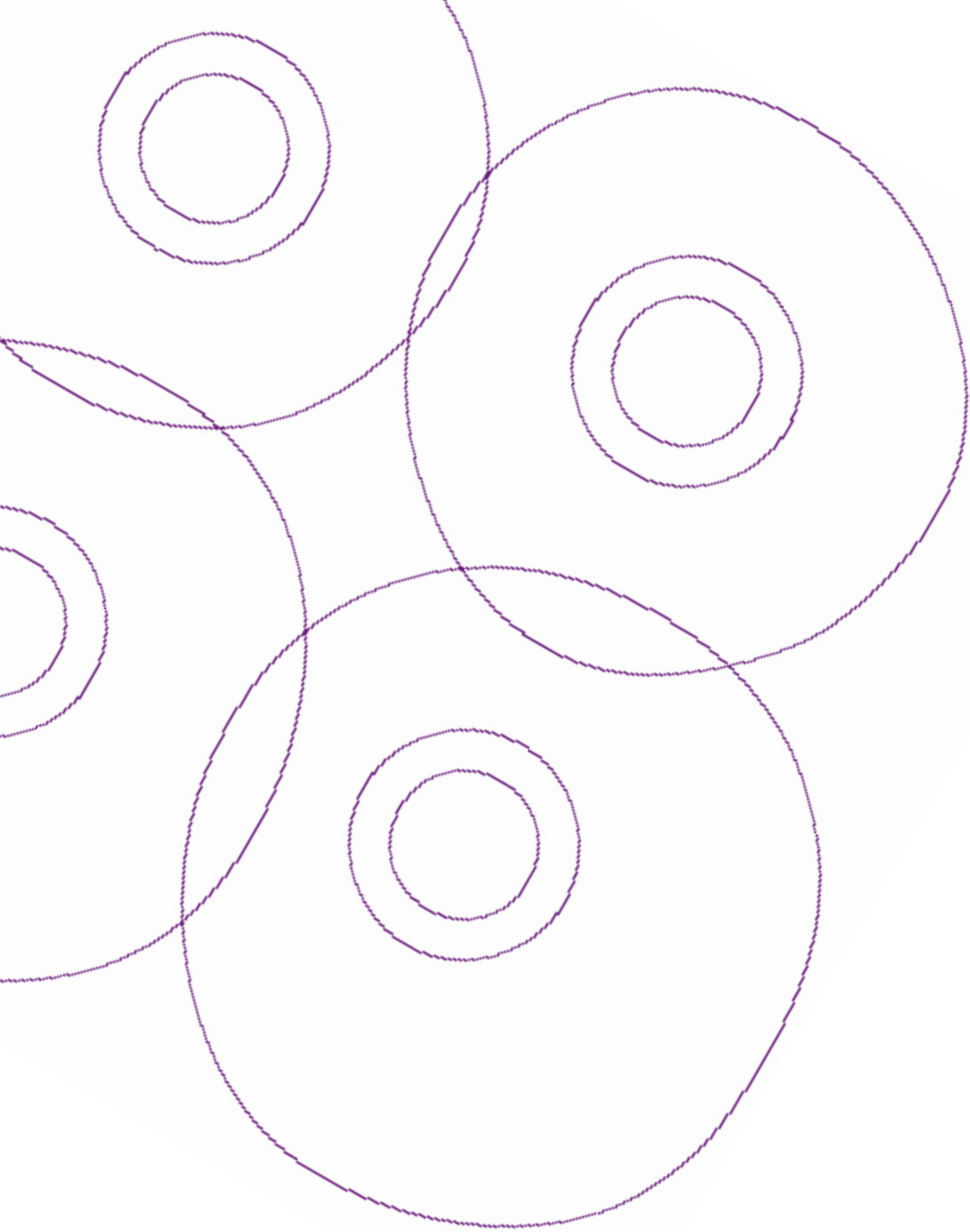

1	Het fonds	9			
1.1	Inleiding	10			
1.2	Over het fonds	10			
	1.2.1 Naam en vestigingsplaats	10			
	1.2.2 Doelstelling	10			
	1.2.3 Samenwerkende organisaties	10			
	1.2.4 Externe partijen	11			
1.3	Het bestuur	12			
	1.3.1 Samenstelling	12			
	1.3.2 Vergaderdata, studiedagen en overige bijeenkomsten	12			
	1.3.3 Voorzittersoverleg	12			
	1.3.4 Bestuurlijke commissies	13			
1.4	De visitatiecommissie	13			
1.5	Het verantwoordingsorgaan	13			
	1.5.1 Samenstelling en vergaderdata	13			
1.6	De deelnemersraad	14			
	1.6.1 Samenstelling	14			
	1.6.2 Vergaderdata en studiedagen	14			
1.7	De geschillencommissie	15			
	1.7.1 Samenstelling en vergaderdata	15			
1.8	Uitbesteding	15			
2	Ontwikkelingen	17			
2.1	Ontwikkelingen financiële positie	18			
2.2	Wet-, regelgeving en overheidsbeleid	18			
2.3	Overige ontwikkelingen	19			
2.4	Goed pensioenfondsbestuur	21			
2.5	Communicatie	23			
2.6	Toezichthouder AFM en DNB	24			
	2.6.1 Autoriteit Financiële Markten (AFM)	24			
	2.6.2 De Nederlandsche Bank (DNB)	24			
3	Financieel beleid	25			
3.1	Inleiding	26			
3.2	Premie	26			
3.3	Toeslag	26			
3.4	ALM-studie	27			
3.5	Pensioenvermogen en voorzieningen	28			
3.6	Actuariële analyse	30			
3.7	Beleggingen	31			
	3.7.1 Terugblik economie en financiële markten	31			
	3.7.2 Gevoerd beleid	31			
	3.8 Risicoparagraaf	35			
4	Uitvoering van de pensioenregeling	37			
4.1	Inleiding	38			
4.2	De pensioenregeling	38			
4.3	Wijzigingen statuten en reglementen	39			
	4.3.1 Statuten	39			
	4.3.2 Pensioenreglement	39			
4.4	Slotopmerkingen	40			
5	Verantwoordingsorgaan	41			
5.1	Oordeel 2010	42			
	5.1.1 Algemeen	42			
	5.1.2 Bevindingen	42			
	5.1.3 Oordeel	43			
	5.1.4 Aanbevelingen	43			
5.2	Reactie bestuur	44			
6	Deelnemersraad	45			
6.1	Verslag	46			
	6.1.1 Jaarverslag 2009	46			
	6.1.2 Overige onderwerpen	46			
7	Jaarrekening	49			
7.1	Balans per 31 december 2010	50			
7.2	Staat van baten en lasten over 2010	51			
7.3	Kasstroomoverzicht over 2010	53			
7.4	Algemene toelichting	54			
	7.4.1 Inleiding	54			
	7.4.2 Overeenstemmingverklaring	54			
	7.4.3 Grondslagen voor de waardering	54			
	7.4.4 Grondslagen voor de resultaatbepaling	59			
	7.4.5 Grondslagen kasstroomoverzicht	61			
7.5	Toelichting op de Balans	61			
	7.5.1 Beleggingen voor risico fonds	61			
	7.5.2 Vorderingen en overlopende activa	68			
	7.5.3 Overige activa	69			
	7.5.4 Stichtingskapitaal en reserves	70			
	7.5.5 Technische voorzieningen voor risico fonds	71			
	7.5.6 Overige schulden en overlopende passiva	74			

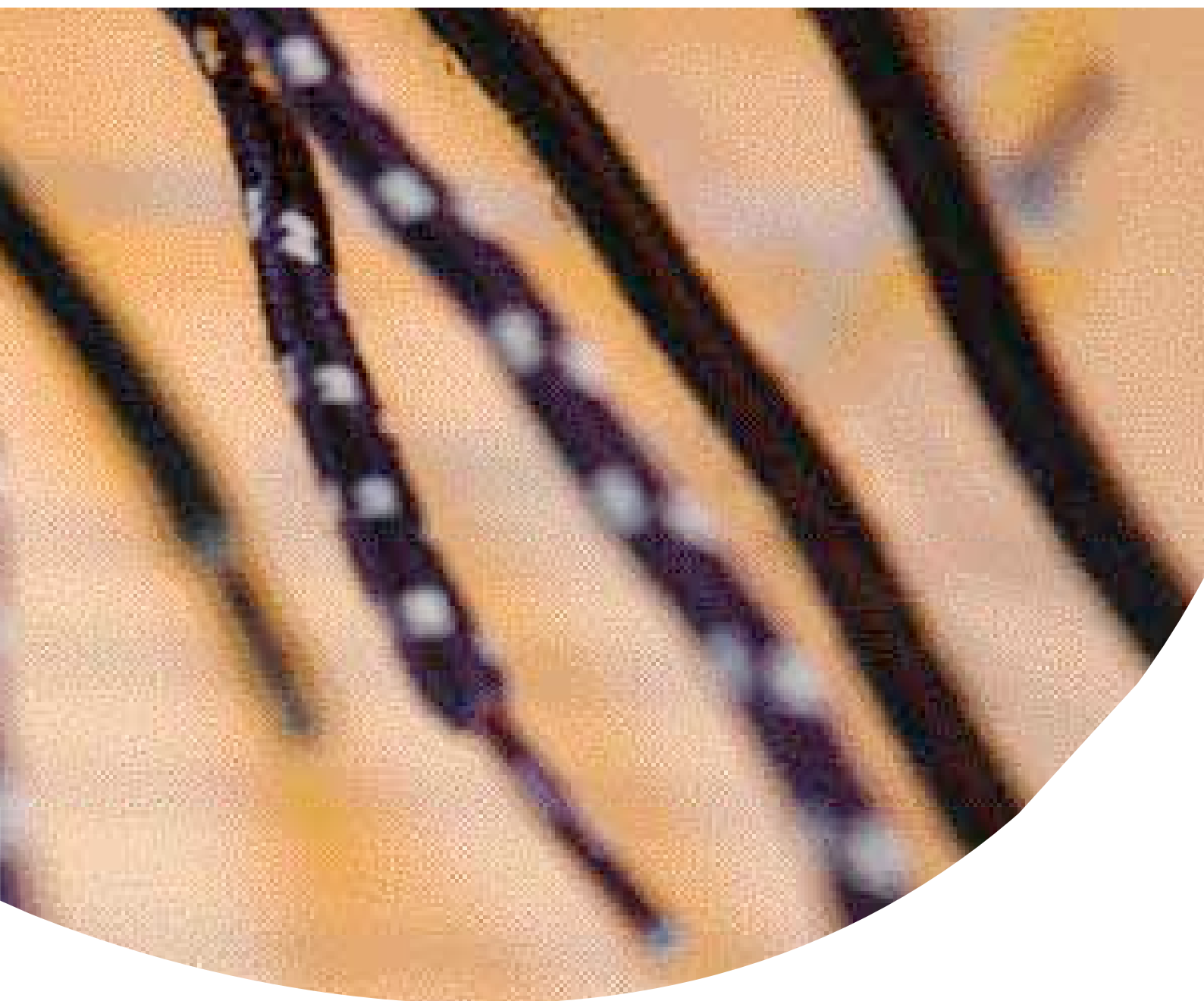
7.5.7	Risicobeheer en derivaten	74
7.5.8	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	84
7.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	85
7.6.1	Premiebijdragen risico fonds	85
7.6.2	Beleggingsresultaten risico fonds	87
7.6.3	Overige baten	88
7.6.4	Pensioenopbouw	88
7.6.5	Indexering en overige toeslagen	88
7.6.6	Rentetoevoeging technische voorzieningen	89
7.6.7	Pensioenuitkeringen	89
7.6.8	Pensioenuitvoeringskosten	89
7.6.9	Aantal personeelsleden	90
7.6.10	Bezoldiging bestuurders	90
7.6.11	Wijziging marktrente	90
7.6.12	Wijziging overige actuariële uitgangspunten	90
7.6.13	Overige wijzigingen in de technische voorziening	92
7.6.14	Saldo overdracht van rechten	93
7.6.15	Belastingen	93
7.6.16	Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur	94

8	Overige gegevens	95
8.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	96
8.2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	96
8.3	Actuariële verklaring	98
8.4	Resultaatbestemming volgens statuten	100
8.5	Resultaatbestemming	100
8.6	Gebeurtenissen na balansdatum	100

Bijlagen	101
Bijlage 1 Samenstelling bestuurlijke commissies	102
Bijlage 2 Meerjarenoverzicht	103
Bijlage 3 Volumeveranderingen	105
Bijlage 4 Begrippenlijst	107

1 Het fonds

1.1 Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft verschillende organen, zoals het bestuur, de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het fonds betrokken. In dit hoofdstuk stelt het fonds de bestuursorganen en externe partijen voor. Allereerst volgen de doelstelling en een aantal algemene gegevens van het fonds.

1.2 Over het fonds

1.2.1 Naam en vestigingsplaats

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij (hierna: het fonds) is opgericht op 1 januari 1963 en statutair gevestigd in Utrecht. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Utrecht onder nummer 41178951. De laatste statutenwijziging vond plaats op 1 april 2010. Het fonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

1.2.2 Doelstelling

Doelstelling van het fonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het fonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het fonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

1.2.3 Samenwerkende organisaties

De volgende organisaties benoemen leden in het bestuur en/of de deelnemersraad en verantwoordingsorgaan:

- 1) Nederlandse Schoenmakers Vereniging
Havenstraat 41 a
1736 KD Zijdewind
(0226) 423 685
Internet: www.schoenmaker.nl
- 2) NVOS Orthobanda
Postbus 120
3760 AC Soest
(035) 588 0495
Internet: www.nvos-orthobanda.nl
- 3) FNV Bondgenoten
Postbus 9208
3506 GE Utrecht
(030) 273 82 22
Internet: www.fnvbondgenoten.nl

4) CNV Vakmensen
Postbus 2525
3500 GM Utrecht
(030) 751 1500
Internet: www.cnvvakmensen.nl

5) CSO
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
(030) 276 9985
Internet: www.ouderenorganisaties.nl

1.2.4 Externe partijen

Het fonds werkt samen met de volgende externe partijen.

Uitvoeringsorganisatie

Het fonds heeft de pensioenuitvoering uitbesteed aan Syntrus Achmea. Binnen Syntrus Achmea opereren de navolgende rechtspersonen:

Pensioenbeheer
Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. (voorheen Interpolis Pensioenbeheer B.V.).

Vermogensbeheer
Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. (voorheen Interpolis Vermogensbeheer B.V.).
Syntrus Achmea Vastgoed B.V. (voorheen Achmea Vastgoed B.V.).

Adviserend actuaris

De heer J. van Ophem AAG, Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V., Utrecht.

Certificerend actuaris

De heer ir. drs. G. Veluwenkamp AAG, Towers Watson B.V., Raadgevende Actuarissen, Amstelveen.

Externe accountant

De heer drs. H.C. van der Rijst RA, PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Amsterdam.

Compliance officer

De heer drs. J. de Graaf, Cijff'rs, Den Haag.

Extern adviseur vermogensbeheer

Mw. M. Verheul, ICC, Berg en Terblijt

1.3 Het bestuur

1.3.1 Samenstelling

Het paritaire bestuur is op 31 december 2010 als volgt samengesteld:

Leden werkgevers	Plaatsvervangers	Organisatie	Einde zittingsduur
De heer C. van Dalen	Vacature	Nederlandse Schoenmakers Vereniging	1 januari 2012
De heer F.H.M. Elferink	Vacature	NVOS Orthobanda	1 januari 2014
Mevrouw M.G. Hoekenga-Idema (voorzitter oneven jaren / secretaris even jaren)	Vacature	Nederlandse Schoenmakers Vereniging	1 januari 2014
Mevrouw L. de Kock	De heer R. Jansen	NVOS Orthobanda	1 januari 2012

Leden werknemers	Plaatsvervangers	Organisatie	Einde zittingsduur
De heer J. Suarez Menendez (voorzitter even jaren / secretaris oneven jaren)	Vacature	FNV Bondgenoten	1 januari 2012
Mevrouw N. Nuijten	De heer J. Plat	FNV Bondgenoten	1 januari 2014
De heer T. Katerberg	De heer J. Wevers	CNV Vakmensen	1 januari 2012
Vacature	Vacature	FNV Bondgenoten	1 januari 2014

In 2010 was de heer Suarez Menendez voorzitter van het fonds. Mevrouw Hoekenga-Idema fungeerde als secretaris. De heren Jansen en Plat zijn per 1 januari respectievelijk 1 oktober teruggetreden als bestuurslid. Zij zijn opgevolgd door mevrouw De Kock respectievelijk mevrouw Nuijten. De heren Jansen en Plat blijven wel functioneren als plaatsvervangend bestuursleden.

1.3.2 Vergaderdata, studiedagen en overige bijeenkomsten

Het bestuur is in 2010 zeven keer bijeen gekomen. Dit was op 1 februari (studiedag), 29 maart, 14 juni, 24 augustus, 20 september (vergaderingen), 4 oktober (studiedag) en 29 november (vergadering).

1.3.3 Voorzittersoverleg

Het voorzittersoverleg van het fonds bestaat uit de werkgeversvoorzitter (tevens secretaris in de even jaren), mevrouw Hoekenga-Idema en de werknemersvoorzitter (tevens secretaris in de oneven jaren), de heer Suarez Menendez. In dit overleg wordt de agenda van de komende bestuursvergadering afgestemd en kunnen eventuele andere lopende zaken aan de orde worden gesteld. Het voorzittersoverleg vindt plaats voorafgaande aan een bestuursvergadering van het pensioenfonds.

1.3.4 Bestuurlijke commissies

In verband met toenemende complexiteit en de vele taken van het bestuur heeft het fonds een aantal bestuurlijke commissies ingesteld. Deze commissies doen voorbereidend werk in kwesties waarover het bestuur een besluit moet nemen. Zij kunnen in de voorbereidingsfase dieper ingaan op de achtergronden en consequenties van te nemen beleidsbeslissingen. Tevens kan voor verdere uitvoering van besluiten een specifiek mandaat aan de commissies worden verleend door het bestuur. De leden van de bestuurlijke commissies kunnen zich laten bijstaan door externe deskundigen. De commissies houden zich zoals gezegd bezig met de voorbereiding van besluitvorming. De daadwerkelijke besluitvorming vindt uiteindelijk plaats door het bestuur. De samenstelling van de commissies is vermeld in Bijlage 1.

In 2010 waren de volgende bestuurlijke commissies werkzaam:

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie bespreekt en brengt advies uit over het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan. Het bestuur kan in specifieke gevallen de commissie mandaat geven om beslissingen te nemen. De commissie wordt bijgestaan door extern adviseur mevrouw M. Verheul. Het bestuur neemt de beslissingen over het beleggingsbeleid. De beleggingsadviescommissie is in 2010 bij elkaar geweest op 14 januari, 1 maart, 31 mei, 30 augustus en 1 november.

DVO-commissie

De onderlinge afspraken tussen het pensioenfonds en uitvoerder Syntrus Achmea Pensioenbeheer B.V. zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De DVO-commissie kwam in 2010 bijeen op 29 maart, 14 juni, 20 september en 29 november.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie richt zich op de diverse communicatieuitingen van het fonds. De commissie vergaderde in 2010 op 29 maart, 14 juni, 20 september en 29 november.

1.4 De visitatiecommissie

De visitatiecommissie brengt verslag uit over drie-jaarlijkse periodes. Er is laatstelijk gerapporteerd over de boekjaren 2007, 2008 en 2009.

1.5 Het verantwoordingsorgaan

1.5.1 Samenstelling en vergaderdata

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 5 leden: 3 deelnemers, 1 gepensioneerde en 1 werkgever. De leden zijn benoemd door de volgende organisaties:

- FNV Bondgenoten
- CNV Bedrijvenbond
- CSO
- NSV / NVOS

Het verantwoordingsorgaan is op 31 december 2010 als volgt samengesteld:

Leden	Plaatsvervangers	Organisatie	Einde zittingsduur
De heer A.M. van der Sluijs	-	CSO	1 januari 2011
De heer J. Stensen	-	FNV Bondgenoten	1 januari 2011
vacature	-	FNV Bondgenoten	1 januari 2011
De heer E. Veurtjes	-	CNV Vakmensen	1 januari 2011
De heer J.G.M. Heijen	-	NSV / NVOS	1 januari 2011

Het verantwoordingsorgaan vergaderde in 2010 op 3 juni en op 10 juni (gezamenlijk met bestuur).

1.6 De deelnemersraad

1.6.1 Samenstelling

De deelnemersraad bestaat uit 4 leden: 3 deelnemers en 1 gepensioneerde. De leden zijn benoemd door de volgende organisaties:

- FNV Bondgenoten
- CSO
- CNV Vakmensen

De deelnemersraad is op 31 december 2010 als volgt samengesteld:

Leden	Plaatsvervangers	Organisatie	Einde zittingsduur
De heer A.M. van der Sluijs	-	CSO	1 januari 2011
De heer J. Stensen	-	FNV Bondgenoten	1 januari 2011
vacature	-	FNV Bondgenoten	1 januari 2011
De heer E. Veurtjes	-	CNV Vakmensen	1 januari 2011

1.6.2 Vergaderdata en studiedagen

De deelnemersraad heeft in 2010 4 keer vergaderd. De vergaderingen vonden plaats op 22 maart, 3 juni, 13 september, en 22 november.

Daarnaast heeft de deelnemersraad op 10 juni en 22 november vergaderd gezamenlijk met een delegatie van het bestuur.

1.7 De geschillencommissie

1.7.1 Samenstelling en vergaderdata

In 2008 heeft een aantal pensioenfondsen in administratie bij Syntrus Achmea Pensioenbeheer B.V. besloten een gezamenlijke geschillencommissie op te zetten. Het bestuur heeft besloten om gebruik te maken van deze gezamenlijke geschillencommissie. De geschillencommissie adviseert bij geschillen over besluiten van het bestuur. Het kan gaan om geschillen met deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden of werkgevers. De adviezen van de geschillencommissie zijn niet bindend. In het verslagjaar hebben zich bij het BPF voor de Schoenmakerij geen geschillen voorgedaan.

1.8 Uitbesteding

Het bestuur heeft de uitvoering van het pensioenbeheer en het vermogens- en vastgoedbeheer uitbesteed aan Syntrus Achmea. Het bestuur heeft deze bedrijven gemandateerd voor de hieraan verbonden werkzaamheden.

Syntrus Achmea bestaat uit drie rechtspersonen:

Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V.

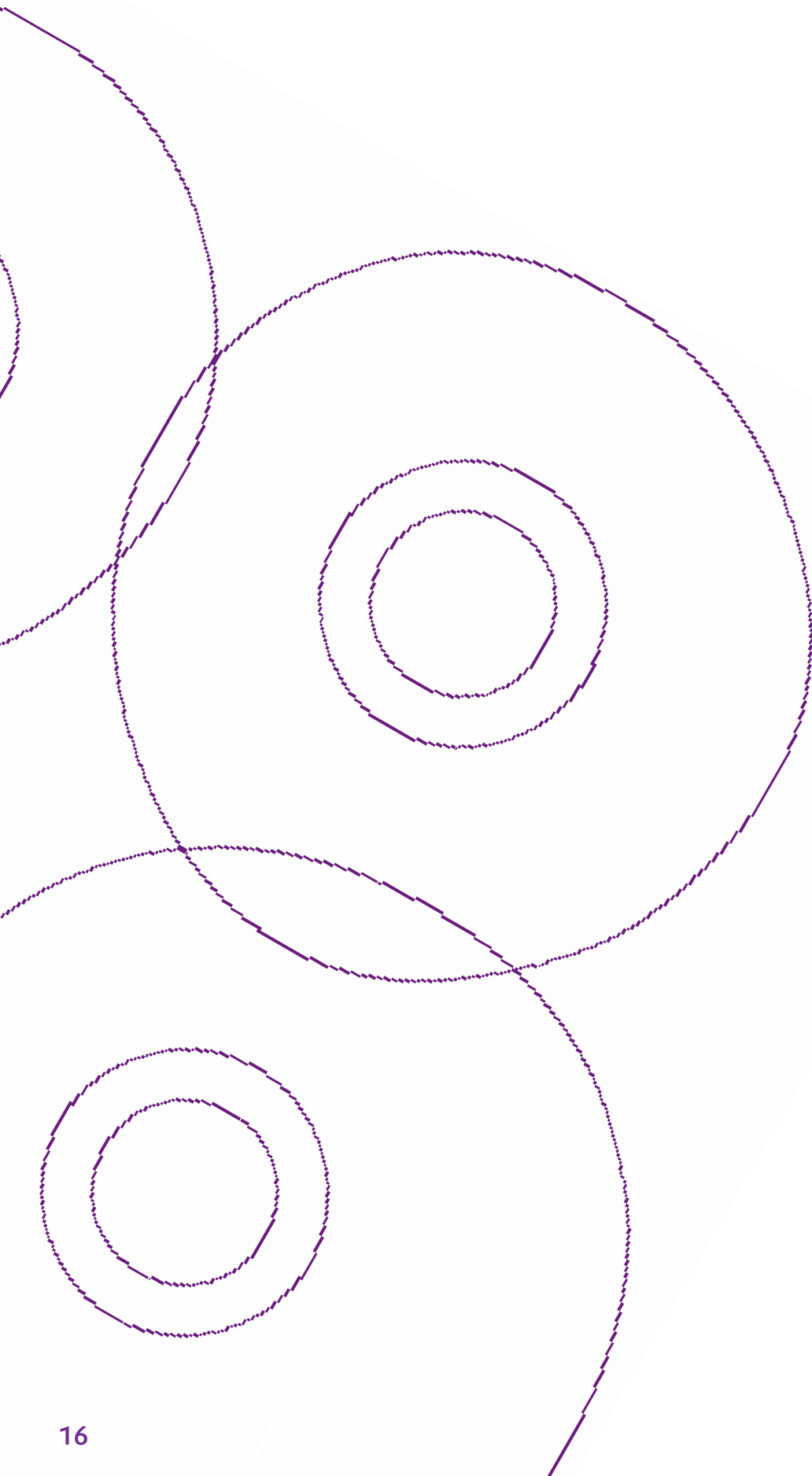
Syntrus Achmea Vastgoed B.V.

Het fonds en Syntrus Achmea hebben hun afspraken over uitbesteding vastgelegd in een beheerovereenkomst.

Bij deze vierpartijenovereenkomst zijn het fonds en de nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening vastgelegd in aparte dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) voor pensioenbeheer, vermogensbeheer en vastgoedbeheer.

Alle overeenkomsten bieden de mogelijkheid om de bestaande dienstverlening tussentijds aan te passen of nieuwe diensten toe te voegen. Het bestuur en de uitvoerder leggen eventuele nieuwe afspraken altijd contractueel vast. In 2010 hebben onderhandelingen tussen het bestuur en de uitvoerder ertoe geleid dat het bestuur ook voor de toekomst ervoor heeft gekozen om de uitvoering van de regeling in handen van Syntrus Achmea te laten: Het bestuur en de drie rechtspersonen van Syntrus Achmea hebben hun overeenkomsten voor onbepaalde tijd verlengd. Dit is contractueel vastgelegd in de vergadering van 29 november 2010.

Syntrus Achmea Pensioenbeheer heeft in 2010 elk kwartaal aan het bestuur gerapporteerd over de DVO-afspraken. Ook van Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. en Syntrus Achmea Vastgoed B.V. ontving het bestuur in 2010 DVO-kwartaalrapportages.

2 Ontwikkelingen

2.1 Ontwikkelingen financiële positie

Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Schoenmakerij in reservetekort

In 2010 is de financiële positie van het BPF voor de Schoenmakerij dermate verslechterd, dat het pensioenfonds in november 2010 een herstelplan bij de toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) heeft moeten indienen.

De dekkinggraad was nl. gedaald tot onder het vereiste niveau waardoor er sprake was van een reservetekort. Een reservetekort houdt in dat de waarde van de beleggingen lager is dan de waarde van de pensioenen en de buffer voor algemene risico's en beleggingsrisico's samen.

Om geen reservetekort te hebben zou de dekkinggraad van het BPF voor de Schoenmakerij in het tweede kwartaal van 2010 minstens 117% moeten zijn. De dekkinggraad bedroeg in de periode helaas ongeveer 116%.

Gelukkig is er geen sprake geweest van een dekkingstekort. Een dekkingstekort houdt in dat de dekkinggraad lager is dan 105%.

Als gevolg van de financiële situatie heeft het bestuur echter wel moeten besluiten om geen toeslag te verlenen. De dekkinggraad vertoont in het laatste kwartaal overigens weer een opgaande lijn. Op basis van de dekkinggraad per 31 december 2010 heeft het fonds het herstel geëvalueerd. Het fonds zal conform deze evaluatie naar verwachting binnen de gestelde termijnen uit de herstelplansituatie geraken.

Door lage dekkinggraad geen waardeoverdracht

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Is de dekkinggraad van het fonds lager dan 100%, dan mag het pensioenfonds waardeoverdrachten niet uitvoeren. Het moet deze volgens de Pensioenwet "opschorten". Hoewel de dekkinggraad van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij zoals gemeld ruim boven de 100% was, verkeerden veel andere fondsen in een minder gunstige positie waardoor geen uitgaande waardeoverdracht kon plaatsvinden.

Kostendekkende premie

De premie die een pensioenfonds int wordt geacht kostendekkend te zijn. Aangezien het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij hier niet aan voldoet, hebben sociale partners in 2010 moeten besluiten om de premie ingaande 2011 te verhogen naar 15%. In 2012 wacht wederom een verhoging van de premie, in dat jaar dient de premie volledig kostendekkend te zijn.

Z-score

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het behaalde rendement van het pensioenfonds en het rendement van de benchmark. Als het pensioenfonds met haar beleggingen precies de benchmark volgt, dan is er geen afwijking. Veel pensioenfondsen proberen echter een betere score te behalen dan de benchmark. Dit brengt het risico van een afwijking in negatieve zin met zich mee.

De z-score 2009 van het pensioenfonds was $-0,07\%$. De z-score 2010 bedraagt $-0,09\%$. Het pensioenfonds voldoet met deze score aan de gestelde normen, omdat de performancetoets over de periode januari 2006 tot en met december 2010 uitkomt op 1,51. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de minimumgrens van 0. Gedurende het jaar is er sprake geweest van een zwevende benchmark (floating benchmark). De benchmarkgewichten zweven als gevolg van benchmarkrendementen die weer het gevolg zijn van de markt beweging. Meer over de z-score (en de performancetoets) is te lezen in hoofdstuk 3.8.

2.2 Wet-, regelgeving en overheidsbeleid

FVP regeling: geen nieuwe instroom per 1 januari 2011

De Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP) helpt werklozen van 40 jaar en ouder pensioen op te bouwen. Het FVP-bestuur maakte op 20 mei bekend dat de FVP-bijdrage lager dan 50% is voor alle instroom na 1 januari 2010. Het uiteindelijke verstrekingspercentage hangt af van de werkelijke ontwikkelingen. Begin 2013 neemt het FVP-bestuur daarover een definitieve beslissing. De instroom in de FVP-regeling is geheel gestopt per 1 januari 2011. Sociale partners hebben besloten de afschaffing van de FVP-regeling via de pensioenregeling niet te compenseren.

Kabinet wil AOW-leeftijd verhogen maar valt

Het pensioen dat via het pensioenfonds is verzekerd is een aanvulling op de AOW-uitkering van de overheid. Sociale partners stemmen de aanvullende pensioenregeling af op de ingangsdatum en de hoogte van de AOW. De inhoud van de AOW-regeling is daarom van belang voor de pensioenregeling in de bedrijfstak.

Het kabinet Balkenende IV kondigde in 2009 plannen aan om de AOW-leeftijd in twee stappen te verhogen naar 67 jaar. Maar op 20 februari 2010 viel het kabinet en de AOW-onderwerpen werden vervolgens controversieel verklaard. Ondertussen schoven sociale partners bij elkaar aan tafel en sloten op 4 juni een Pensioenakkoord. In dit akkoord geven zij hun visie op de aanvullende pensioenen én de AOW.

Inhoud Pensioenakkoord

Sociale partners willen dat de AOW- en pensioenleeftijd structureel gekoppeld wordt aan de levensverwachting. De eerste twee stappen in de verhoging van de AOW leeftijd naar 67 jaar zijn gepland. Ze willen ook dat de AOW wordt gekoppeld aan de verdiende lonen. De AOW-leeftijd wordt flexibel vanaf 65 jaar. Na verhoging van de AOW-leeftijd kan de werknemer een jaar eerder stoppen met een 6,5% lagere uitkering, voor twee jaar eerder is de korting 13%. Uitstel levert andersom per jaar 6,5% op.

Sociale partners willen voor de aanvulling op de AOW naar een pensioencontract dat opeenvolgende generaties dezelfde uitkeringsrechten geeft bij hetzelfde aantal opbouwjaren. Dit moet premieneutraal gebeuren op grond van de fondsspecifieke situatie. In juni 2010 was de bedoeling dat per 2012 de pensioencontracten gemoderniseerd zijn om – uitgaande van een stabiele premie – schokken op de financiële markten (rente, inflatie en rendement) te kunnen opvangen.

Het kabinet Rutte startte op 14 oktober 2010. In het regeerakkoord is aangekondigd dat de AOW-leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar en wordt gekoppeld aan de levensverwachting. Ook is afgesproken dat de fiscale bijdrage aan de pensioenopbouw die maximaal mogelijk is wordt verlaagd in verband met de verhoging van de pensioenleeftijd. Op 1 december schreef minister Kamp aan de Tweede Kamer dat hij in het voorjaar van 2011 met sociale partners en toezichthouders na wil gaan welke aanpassingen nodig zijn in de pensioenwetgeving om voorwaardelijke pensioenen mogelijk te maken en welke communicatievoorschriften daarbij moeten gelden.

2.3 Overige ontwikkelingen

Opzet nieuw pensioenstelsel

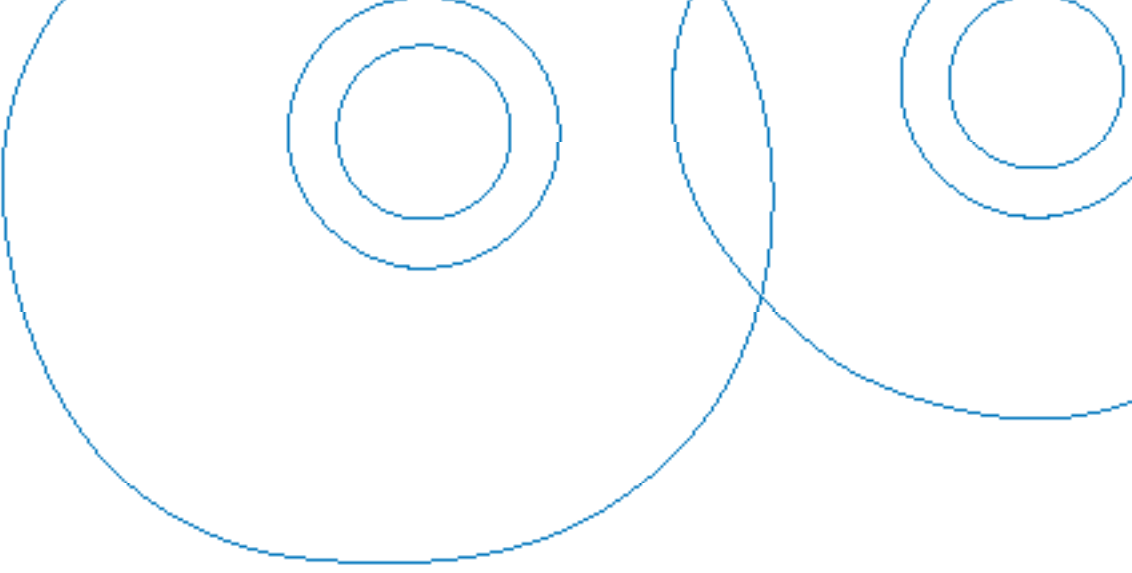
In de Pensioenwet is voor de financiering van pensioenfondsen een Financieel Toetsingskader (FTK) vastgesteld. Hierin staat met welke financiële randvoorwaarden (parameters) pensioenfondsen rekening moeten houden. In 2010 is veel gediscussieerd over de rendementen waarmee een pensioenfonds maximaal rekening mag houden. En over de manier waarop je de rente mag verwerken in de berekening van de benodigde premie. De uitkomst is dat een pensioenfonds vanaf januari 2012 moet rekenen met de nieuwe parameters.

Rapport Commissie Goudswaard

De Commissie Toekomstbestendigheid aanvullende pensioenregelingen (Commissie Goudswaard) heeft op 27 januari 2010 een rapport uitgebracht. Daarin geeft de commissie te kennen dat zij het Nederlands pensioenstelsel niet toekomstbestendig vindt. Door de vergrijzing en de langere levensverwachting en de kwetsbaarheid voor financiële risico's zijn schokken aan het systeem minder goed met premies op te vangen. De commissie ziet mogelijke oplossingen in het bieden van een lager ambitieniveau of de pensioentoezegging "zachter" (voorwaardelijker) te maken. Met een zachtere pensioentoezegging zijn er meer risico's voor de deelnemer.

Rapport Commissie Frijns

De Commissie beleggingsbeleid en risicobeheer (ook wel bekend als de Commissie Frijns) heeft het beleggingsbeleid van pensioenfondsen, de uitvoering en governance onderzocht en vestigde speciale aandacht op de beheersing van risico's. Op 19 januari 2010 werd een rapport door deze commissie uitgebracht.

Daarin zijn de volgende conclusies te vinden:

- De pensioensector is heterogeen en wordt steeds complexer.
- De pensioenfonds worden mede door ontgroening en vergrijzing steeds kwetsbaarder.
- Pensioenfonds hebben structureel te weinig aandacht voor risicobeheer en uitvoering van beleggingsbeleid.
- Reëel kader dient leidend te zijn; nu ligt door het Financieel toetsingskader (FTK) te veel nadruk op nominale dekkingsgraad.
- Specifieke kenmerken van pensioenfonds worden onvoldoende vertaald in beleggingsbeleid.
- Maatschappelijk verantwoord handelen is geen geïntegreerd onderdeel van risicobeheer en beleggingsbeleid.
- Het governance model behoeft verbetering.

Ook toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) heeft het beleggingsbeleid van pensioenfonds onderzocht. DNB stuurde op 15 maart een brief aan alle pensioenfonds met daarin de hoofdlijnen van het DNB onderzoek. DNB heeft met individuele pensioenfonds afspraken gemaakt om de tekortkomingen bij die fonds te adresseren. Het BPF voor de Schoenmakerij behoorde hier overigens niet toe. Voor de Pensioenfederatie is dit aanleiding geweest 'good practices' te ontwikkelen. Hiermee kunnen pensioenfonds concreet aan de slag met de verbetering van het beleggingsbeleid en het risicomanagement. DNB juicht dit initiatief toe en gaat er van uit dat deze 'good practices' straks voor pensioenfondsbesturen een belangrijk hulpmiddel vormen voor het doorvoeren van verbeteringen.

Gepensioneerden mogen van de Tweede Kamer kiezen voor bestuursdeelname

Op 1 juli nam de Tweede Kamer het initiatiefwetsvoorstel aan over medezeggenschap van D66 en VVD. Naast het feit dat pensioengerechtigden bij bedrijfstakpensioenfonds een gelijk recht op bestuursdeelname krijgen als pensioengerechtigden bij ondernemingspensioenfonds nu hebben, zijn ook bepalingen over diversiteit opgenomen. In het bestuur moeten de belanghebbenden op een evenwichtige wijze zijn vertegenwoordigd. Hoe dit ingevuld kan worden, wordt uitgewerkt in een convenant van de STAR. Minister Donner heeft steeds gezegd dat het wetsvoorstel eenzijdig is. De vertegenwoordiging van pensioengerechtigden kan volgens hem niet los worden gezien van de bredere discussie over de aanpassing van de pensioencontracten. De Tweede Kamer erkent de samenhang tussen de medezeggenschap en de bredere agenda niet. Donner stuurde op 27 september zijn visie aan de Eerste Kamer in de vorm van een voorontwerp van wet. Het huidige paritaire bestuursmodel wordt daarin verder uitgewerkt. Dit sluit aan bij de huidige vormgeving van het bestuursmodel bij ondernemingspensioenfonds en bedrijfstakpensioenfonds. Naast het paritaire bestuursmodel komen er twee andere modellen: het externe model (professioneel bestuur) en het gemengde model (toezicht in het bestuur). Uiteindelijk kunnen pensioenfonds kiezen uit een van de drie modellen.

De discussie loopt eind 2010 nog steeds. Op 20 december gaf de nieuwe minister Kamp aan dat hij vóór de zomer van 2011 een wetsvoorstel aan de Tweede Kamer wil sturen.

2.4 Goed pensioenfondsbestuur

In 2010 werd een wetsvoorstel van D66 en VVD door de Tweede Kamer aangenomen. Als de Eerste Kamer hier ook mee akkoord gaat, krijgen pensioengerechtigden ook bij bedrijfstakpensioenfondsen de mogelijkheid om bestuurslid te worden. Het nieuwe kabinet wil medezeggenschap echter in samenhang met de gehele governance van pensioenfondsen oppakken. Daarnaast is er door de toezichthouders AFM en DNB een nieuwe beleidsregel deskundigheid opgesteld die op 1 januari 2011 van kracht is geworden.

Risicobeheer en compliance

Risicobeheer en compliance vormden een speerpunt voor DNB. Pensioenfondsbesturen moeten voldoen aan alle wet- en regelgeving en controle hebben over alle risico's die zich voordoen. DNB hanteert hiervoor het FIRM-model met een beschrijving van tien risicocategorieën. FIRM staat voor Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode. De Pensioenwet verplicht het bestuur tot het treffen van maatregelen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering. Deze verplichting gaat verder dan de gedragscode die het bestuur nu al heeft. Het gaat om een risicobeleid, waarbij integriteitsrisico's en ook andere risico's in kaart worden gebracht. Zoals aangegeven is het bestuur hiermee intensief aan de slag gegaan. Het jaar 2010 stond in het teken van risicobeheer. Kernvraag daarbij is of het pensioenfonds risico's vooraf voldoende in beeld had. Dat geldt zowel voor het beleggingsbeleid als voor de verplichtingen. Het bestuur van het pensioenfonds realiseert zich terdege het belang van deze materie: Op 20 oktober 2009 heeft het bestuur een workshop integriteitsbeleid gevolgd. Daarnaast is besloten om het beleid op het gebied van risicomanagement meer concreet te gaan vormgeven. In het voorjaar van 2010 is het onderwerp door bestuur en uitvoerder nader ingevuld middels enkele bijeenkomsten. Uiteindelijk zijn in april 2010 tijdens een speciale sessie de specifieke aspecten van risicobeheer van het BPF Schoenmakerij door het bestuur in kaart gebracht. Deze zijn uitgebreid verwoord in de 'eindrapportage integrale risicobeheersing'.

Deskundigheid en functioneren bestuur

De toezichthouders AFM en DNB hebben op 1 september 2010 een gezamenlijke Beleidsregel deskundigheid ter consultatie aangeboden. De nieuwe beleidsregel is per 1 januari 2011 ingegaan. Bestuursleden van pensioenfondsen krijgen te maken met aangescherpte deskundigheidseisen. De toezichthouders houden met twee dingen rekening. Ten eerste de functie van de beleidsbepaler en ten tweede de aard, de omvang, de complexiteit en het risicoprofiel van het pensioenfonds. Ieder pensioenfonds moet een risicoprofiel opstellen. Pensioenfondsen moeten ook een functieprofiel gaan opstellen voor ieder bestuurslid. Er is geen ruimte meer voor een 'inwerkjaar' voor nieuwe bestuurders. Anders dan nu toetst DNB niet alleen voordat een bestuurslid benoemd wordt, maar ook tussentijds. Als de toezichthouder daartoe aanleiding ziet, kan een bestuurslid op een later moment nogmaals getoetst worden. Functionarissen van toezichthoudende organen van pensioenfondsen krijgen niet met de toetsing te maken.

Er was tot en met 31 oktober de tijd om te reageren op de consultatieversie van de beleidsregel. De Pensioenfederatie heeft daarvan gebruik gemaakt. Hun indruk is dat de beleidsregel een hoog abstractieniveau heeft, weinig concreet is en daardoor voor potentiële bestuurders weinig houvast biedt. De Pensioenfederatie komt begin 2011 met een uitgewerkt Plan van Aanpak Deskundig en Goed Pensioenfondsbestuur, op basis waarvan het deskundigheidsplan kan worden aangescherpt.

Deskundigheidsbevordering

Het bestuur van het fonds hecht er groot belang aan dat het fonds op deskundige wijze wordt bestuurd. Ook geeft het bestuur zich rekenschap van de eisen die de Pensioenwet, het Besluit uitvoering Pensioenwet en de Principes voor goed pensioenfondsbestuur stellen aan de deskundigheid van de bestuurders.

In het verslagjaar heeft het fonds aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering. Permanente scholing op het gebied van pensioen- en vermogensbeheer is noodzakelijk. De bestuurders volgen daartoe niet alleen opleidingen. Zij bezoeken ook regelmatig themabijeenkomsten van de Pensioenfederatie, DNB of andere organisaties. Deze bijeenkomsten bieden de bestuursleden daarnaast de mogelijkheid met andere bestuursleden te overleggen over belangrijke ontwikkelingen op het gebied van pensioen en vermogensbeheer.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een periodieke zelfevaluatie. Het gaat om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. Tijdens een bestuursessie op 31 januari 2011 heeft het bestuur haar functioneren over het boekjaar 2010 geëvalueerd.

Intern toezicht

Het intern toezicht is vormgegeven via een visitatiecommissie. De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke, deskundige personen. De visitatiecommissie heeft als opdracht om eens per drie jaar het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds kritisch te bezien. De leden zijn op geen enkele wijze betrokken bij het functioneren van het fonds. De leden worden benoemd door het bestuur, nadat het verantwoordingsorgaan advies over de beoogde samenstelling heeft uitgebracht. De leden van de visitatiecommissie dienen te beschikken over meerjarige bestuurlijke ervaring en dienen in staat te zijn het functioneren van het bestuur te beoordelen.

De visitatiecommissie dient een onafhankelijk oordeel te vellen over het functioneren van het bestuur als zodanig. In die beoordeling dienen de volgende zaken te worden betrokken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures, bestuursprocessen en de checks and balances binnen het pensioenfonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

De visitatiecommissie rapporteert na afronding van de visitatie aan het bestuur. De rapportage wordt opgenomen in het jaarverslag. Eerder heeft de visitatiecommissie gerapporteerd over de jaren 2007 tot en met 2009. Deze bevindingen zijn weergegeven in het jaarverslag over 2009. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de visitatiecommissie zijn vastgelegd in de statuten en verder uitgewerkt in een reglement.

Gedragcode

Sinds 2001 heeft het bestuur een gedragscode. Doel van deze gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen voor bestuursleden. Deze regels moeten belangenconflicten tussen het fonds en betrokkenen in privé voorkomen. Daarnaast regelen zij hoe bestuursleden moeten omgaan met vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds. De gedragscode bevordert de transparantie en zorgt ervoor dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en niet geoorloofd is. Elk bestuurslid verklaart schriftelijk de gedragscode te zullen naleven. Jaarlijks ondertekenen de bestuursleden de gedragscode. Ook in het verslagjaar is dit gebeurd. Over het boekjaar 2010 bewaakt de compliance officer een correcte naleving van de gedragscode door alle betrokkenen. In de loop van 2011 zal de compliance officer rapporteren over het boekjaar 2010.

Uitbesteding

Het bestuur heeft in 2010 regelmatig overleg gevoerd met uitvoeringsorganisatie Syntrus Achmea Pensioenbeheer over de dienstverlening; dit aan de hand van kwartaalrapportages, waarbij de DVO-commissie inzicht krijgt in de afgesproken dienstverlening aan de hand van eerder overeengekomen prestatienormen.

Fusiebesprekingen

De ontwikkelingen in de pensioenwereld doen het bestuur beseffen dat een vorm van samenwerking met een of meer andere bedrijfstakpensioenfondsen noodzakelijk wordt. Dit besef wordt ingegeven door de relatief beperkte omvang van het BPF voor de Schoenmakerij, alsmede door de toenemende eisen en verantwoordelijkheden die aan de besturen van fondsen toegekend worden. Hierdoor stijgen de kosten voor het fonds navenant. Het bestuur onderzoekt thans de mogelijkheden van een vorm van fusie met een of meer andere pensioenfondsen.

Afkoop 'oude slapers'

Het bestuur heeft besloten om de groep van voormalige deelnemers (ontstaan voor 2007) met een pensioenaanspraak van maximaal € 50 af te kopen. Deze afkoopprocedure is in het eerste kwartaal van 2010 in gang gezet en zal in 2011 zijn afgerond.

Wet- en regelgeving

Het bestuur ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving door het fonds. Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

Toezichthouder

In het verslagjaar is geen vertegenwoordiging van toezichthouder DNB op bezoek geweest bij het fonds.

2.5 Communicatie

Het bestuur van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft als taak de pensioenregeling goed uit te voeren. Minstens zo belangrijk is het om dat beleid op een goede manier uit te dragen. Een fonds heeft er belang bij om alle betrokkenen op heldere wijze te informeren over het gevoerde beleid, de financiële situatie, pensioenontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor het individuele pensioen. Goede communicatie is essentieel. Niet voor niets legde de overheid specifieke communicatieregels vast in de Pensioenwet: pensioenfondsen moeten tijdig, begrijpelijk en duidelijk naar hun doelgroepen communiceren. Deelnemers en gepensioneerden hebben immers recht op heldere informatie over hun pensioen. Zo zijn zij beter in staat een goed pensioen op te bouwen.

Wat heeft het fonds aan communicatie gedaan?

Het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij besteedt veel aandacht aan goede en heldere communicatie over het beleid, ontwikkelingen op pensioengebied en de gevolgen voor individuele deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Het beleid is vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Daarnaast werkt het fonds de jaarlijkse doelen uit in een communicatiejaarplan. Hierin staat welke specifieke communicatieactiviteiten voor de verschillende doelgroepen zijn gepland én op welke trends en ontwikkelingen het fonds dat jaar nader ingaat.

Ook in 2010 heeft het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij diverse artikelen aangeboden aan vak- en branchebladen. In deze artikelen stond steeds een aspect van de pensioenregeling centraal. Om te zorgen dat de artikelen goed aansluiten bij de beoogde lezersgroep, wordt de leden van de deelnemersraad regelmatig gevraagd om commentaar en ideeën. Daarnaast is in 2010 een vernieuwde, meer toegankelijke website ontwikkeld.

Communicatie door het fonds over toeslagen en de financiële situatie

In 2010 hebben pensioenfondsen een toeslagenlabel in hun communicatie geïntroduceerd. Dit label zou deelnemers en gepensioneerden inzicht in de kansen op waardevermindering van hun pensioen in de komende jaren moeten geven. Minister Kamp heeft echter in februari 2011 aangegeven dat pensioenfondsen het toeslagenlabel niet langer hoeven te gebruiken. De minister is van mening dat de toegevoegde waarde van het label onvoldoende is. Wel dient een fonds – indien besloten wordt het toeslagenlabel niet te hanteren – voor een alternatief te kiezen. Het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft ervoor gekozen het huidige toeslagenlabel vooralsnog te gebruiken.

UPO's

Volgens de "Beleidsregel tijdigheid UPO's" moesten alle pensioenuitvoerders hun actieve deelnemers uiterlijk 30 september schriftelijk informeren over hun pensioenopbouw met een Uniform Pensioenoverzicht (UPO). De Autoriteit Financiële Markten (AFM) meldt dat de UPO's 2009 overwegend op tijd zijn verstuurd. Het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft de UPO's in het tweede kwartaal van 2010 verzonden.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft ook een onderzoek gedaan naar de juistheid van UPO's in 2008. Het rapport verscheen in oktober 2010. Naar aanleiding hiervan roept AFM sociale partners op om bestaande pensioenregelingen te versimpelen, nieuwe pensioenregelingen te vereenvoudigen en overgangs- en uitzonderingsregelingen zoveel mogelijk te vermijden. Vereenvoudiging stelt pensioenfondsen namelijk in staat begrijpelijke informatie te verstrekken aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Overigens zijn er ten opzichte van 2008 al veel verbeteringen in de UPO's van het fonds aangebracht. Dat erkent AFM. Ook erkent AFM dat er soms een spanningsveld zit tussen enerzijds de wens tot heldere begrijpelijke communicatie en anderzijds de eis van volledigheid conform de Pensioenwet.

Pensioenfederatie start actie: Samen sta jij sterk

Door de economische crisis zijn veel pensioenfondsen in een slechte financiële positie terecht gekomen. Pensioenfondsen halen daarmee de kranten. Een pensioenfonds heeft daardoor niet meer vanzelfsprekend het vertrouwen van de deelnemer. Niet alles wat in de krant staat over pensioenen geeft echter de situatie bij pensioenfondsen goed weer. De Pensioenfederatie is eind november een communicatiecampagne gestart voor bedrijfstakpensioenfondsen. De campagne heet 'Samen sta jij sterk'. Het doel is om duurzaam vertrouwen te winnen onder Nederlanders voor pensioenfondsen. Dit gebeurt onder meer door aan het publiek uitleg te geven over de voordelen van collectiviteit en solidariteit.

Pensioenregister van start

Het pensioenregister ging op 6 januari 2011 van start. Hierin kan elke Nederlander met zijn DigiD een overzicht van zijn pensioen opvragen. De bedoeling is dat iemand een overzicht krijgt van alle pensioenen die hij of zij in het verleden heeft opgebouwd. Het fonds is op tijd aangesloten bij het pensioenregister.

2.6 Toezichthouder AFM en DNB

2.6.1 Autoriteit Financiële Markten (AFM)

AFM raadt fondsen aan de regeling eenvoudig te houden

De AFM houdt toezicht op de communicatie van pensioenfondsen. In 2010 heeft de AFM onderzoek gedaan naar de startbrieven van pensioenfondsen en de resultaten van dit onderzoek gepubliceerd. Ook verscheen in oktober 2010 het rapport naar aanleiding van het onderzoek naar de juistheid van de UPO's (2008). De AFM heeft de pensioenfondsen geadviseerd de regelingen eenvoudig te houden. De UPO's van het fonds zijn door AFM niet gecontroleerd. Het fonds is ook niet betrokken geweest bij het onderzoek naar de startbrieven.

2.6.2 De Nederlandsche Bank (DNB)

De Nederlandsche Bank (DNB) is als toezichthouder belast met het prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het fonds legt structureel alle wijzigingen in statuten, reglementen, actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de jaarstukken aan DNB voor. Ook benoemingen van (plaatsvervangende) bestuursleden worden vooraf getoetst door DNB.

3 Financieel beleid

3.1 Inleiding

Het fonds wil aan zijn in paragraaf 1.2.2 omschreven doelstelling voldoen. Het is dus belangrijk dat het voldoende geld ontvangt, zodat er altijd genoeg middelen zijn om (toekomstige) uitkeringen te kunnen betalen. Het bestuur gebruikt hiervoor de beleidsinstrumenten premiebeleid, toeslagenbeleid, beleggingsbeleid en de pensioenregeling.

In dit hoofdstuk komen de eerste drie instrumenten aan de orde. Na het premie- en toeslagenbeleid geeft het bestuur inzicht in de voorzieningen en reserves. Na de actuariële analyse volgt een uitleg over het beleggingsbeleid. De pensioenregeling komt aan bod in hoofdstuk 4.

3.2 Premie

De premie voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen bedroeg in 2010 13,0% van de pensioengrondslag (2011 : 15%). Hiervan werd 6,5% door de werkgever en 6,5% door de deelnemer opgebracht. De pensioengrondslag is het loon in de zin van de Wet financiering sociale verzekeringen. In 2010 werd tot een maximumgrens van €48.715 (2011 : €49.297) premie geheven. Daarnaast bedroeg de franchise in 2010 €10.481 (2011 : €10.667), dit is het fiscale minimum. Over dit bedrag wordt geen premie ingehouden. Bij deeltijdarbeid geldt de franchise naar evenredigheid.

Het bestuur heeft in het boekjaar uitvoerig gesproken over de financiële opzet van de pensioenregeling. In de discussie werd vooral gesproken over de hoogte van de premie en het indexatiebeleid. De premie is niet kostendekkend gebleken. Door sociale partners is in november 2010 besloten de premie gefaseerd te laten stijgen tot deze kostendekkend is. In 2012 moet deze stijging voltooid zijn. Het bestuur heeft besloten om de beslissingen over de aanpassing van het financiële beleid uit te stellen tot er meer duidelijkheid komt over de toekomstige aanpassingen van de regelgeving. De regelgeving zal immers worden aangepast aan de uitkomsten van de evaluatie van het Financieel Toetsingskader, de aanbevelingen van de commissies Don, Goudswaard en Frijns. Vooral de mogelijke verlaging van de toekomstige rendementen, voortvloeiend uit de aanbevelingen van de commissie Don, zal gevolgen kunnen hebben voor de financiële opzet. Ook de aanbevelingen van Frijns en vooral Goudswaard kunnen leiden tot een aanpassing van de premie en zelfs de pensioenregeling.

3.3 Toeslag

Het fonds heeft de ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen aan het CBS-indexcijfer voor de regelingslonen. Het bestuur van het fonds beoordeelt jaarlijks of de financiële middelen toereikend zijn om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te verhogen. Het bestuur heeft in het najaar van 2008 het volgende beleid vast gesteld:

1. Voorwaardelijke toeslagverlening

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre de ingegane pensioenen, de opgebouwde pensioenaanspraken en de volgens de artikelen 11, vierde lid, en 12, derde lid van het pensioenreglement, in te kopen pensioenaanspraken verhoogd worden door middel van het verlenen van een toeslag. Een toeslag wordt alleen verleend voor zover de beschikbare financiële middelen van het fonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Deze beoordeling vindt mede plaats op basis van een schriftelijk advies van de actuaris.

2. Ambitieniveau

Het bestuur streeft ernaar jaarlijks een toeslag te verlenen die maximaal gelijk is aan de stijging van het CBS-indexcijfer. De jaarlijkse toeslag wordt in beginsel verleend per 1 oktober. Onder het CBS-indexcijfer wordt verstaan: het indexcijfer van de regulingslonen van volwassen werknemers in particuliere bedrijven, inclusief bijzondere uitkeringen, over de periode van juli tot juli voorafgaand aan 1 oktober.

3. Financiering van de toeslagen

De voorwaardelijke toeslagen worden gefinancierd uit overrendementen. De premie bevat dus geen opslag voor toeslagen. Voor de voorwaardelijke toeslagen is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

4. Voorbehoud

Het bestuur is te allen tijde bevoegd het toeslagbeleid en de hierbij gehanteerde voorwaarden aan gewijzigde omstandigheden aan te passen, ook ten aanzien van gewezen deelnemers en gepensioneerden, met dien verstande dat eenmaal toegekende toeslagen in beginsel niet worden aangetast.

Bij de beslissingen over de mate van indexatie kan het bestuur gebruik maken van de indexatiestafel. Deze luidt als volgt:

- bij een dekkingsgraad onder de FTK vereiste dekkingsgraad: geen toeslag.
- bij een dekkingsgraad tussen de FTK vereiste dekkingsgraad en de FTK vereiste dekkingsgraad plus 30%: toeslag naar rato.
- bij een dekkingsgraad hoger dan de FTK vereiste dekkingsgraad plus 30%: volledige toeslag.

Het toeslagbeleid is gekoppeld aan variant D1 van de toeslagmatrix van toezichthouder DNB.

Het pensioenfonds probeert ieder jaar het pensioen per 1 oktober te verhogen met de loonontwikkeling in de bedrijfstak, gemeten over het tijdvak juli-juli daaraan voorafgaande. Dit noemen wij onze ambitie. Onze ambitie was 1,2%. Gezien de minder rooskleurige financiële situatie heeft het bestuur moeten besluiten om per 1 oktober 2010 geen toeslag te verlenen.

Het fonds financiert de (voorwaardelijke) toeslag uit overrendementen. Het vormt geen bestemmingsreserve voor de voorwaardelijke toeslag en het heft ook geen premies voor toeslagverlening.

3.4 ALM-studie

Het bestuur volgt de ontwikkelingen die doorwerken in de eigen pensioensector op de voet en neemt hierin ook haar eigen verantwoordelijkheid. Zij wil echter definitieve beslissingen nemen op het moment dat alle regelgeving bekend is. In dat kader is dan ook in het najaar van 2010 begonnen aan een nieuwe ALM-studie, waarop het bestuur haar beslissingen mede kan baseren. In deze ALM-studie worden ook de medio 2010 verschenen nieuwe overlevingstafels van het Actuarieel Genootschap opgenomen. Hierdoor wordt rekening gehouden met de meest recente inzichten rond de levensverwachtingen. In juni 2011 zal de ALM vastgesteld worden. Vooruitlopend op alle ontwikkelingen, is het bestuur al wel in overleg met de sociale partners in de sector om, als de regelgeving naar verwachting is aangepast, adequaat te kunnen reageren.

3.5 Pensioenvermogen en voorzieningen

Samenvatting financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar

Bedragen x 1.000 euro		Pensioenvermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
		EUR	EUR	%
Stand per 1 januari 2010		90.223	73.466	122,8%
Beleggingsresultaten		9.475	978	
Premiebijdragen		3.465	3.164	
Uitkeringen		-2.325	-2.362	
Wijziging markrente		0	8.297	
Wijziging actuariale uitgangspunten		0	2.543	
Overige		-821	-821	
Stand per 31 december 2010		100.017	85.265	117,3%

Op 30 augustus 2010 heeft het Actuariel Genootschap (AG) de nieuwe prognosetafel 2010-2060 gepubliceerd. De uitkomsten van de nieuwe AG prognosetafel 2010-2060 laten een duidelijke verbetering van de levensverwachting zien ten opzichte van de uitkomsten uit de AG Prognosetafel 2005-2050. De publicatie van de nieuwe prognosetafel is aanleiding geweest om ook de grondslag voor ervaringssterfte te evalueren. Het fonds heeft daarvoor in 2010 een onderzoek verricht naar de gehanteerde ervaringssterfte. Het onderzoek is gebaseerd op data van de branche Retail over de periode 2001 tot en met 2009. Op basis van het onderzoek heeft het fonds besloten de ervaringssterfte voor hoofdverzekerden en medeverzekerden aan te passen. De overgang naar de nieuwe prognosetafel en nieuwe ervaringssterfte zorgt voor een stijging van de technische voorzieningen van 7,2% per 31 december 2009. In de jaarrekening 2009 was in afwachting op de publicatie van de nieuwe AG prognosetafel een opslag voor verwachte verbeterde overlevingskansen genomen van 4,5%. Per saldo resulteert een verdere verhoging van de technische voorziening met €1,9 miljoen in het huidig boekjaar. Dit is onderdeel van de 'wijziging actuariale uitgangspunten' in bovenstaande tabel.

Bedragen x 1.000 euro		2010	2009	2008	2007	2006
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Premieresultaat		-368	-723	588	-422	-72
Interestresultaat		200	9.255	-20.254	2.313	4.291
Overig resultaat		-1.837	-5.373	-916	-1.317	-142
		-2.005	3.160	-20.582	574	4.077

De vergelijkende cijfers van 2006 zijn niet gecorrigeerd voor het effect van de per 1 januari 2007 doorgevoerde stelselwijziging FTK.

	2010	2009	2008	2007	2006
Dekkingsgraden ultimo boekjaar	117,3%	122,8%	119,8%	166,9%	158,8%
Gemiddelde interest van verplichtingen	3,43%	3,86%	3,5%	4,8%	4,3%

De dekkingsgraad wordt als volgt berekend: de som van de technische voorzieningen, het stichtingskapitaal en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. De cijfers over 2006 gaan voor vaststelling van de aanwezige dekkingsgraad uit van de Actuariële Principes Pensioenfondsen. Sinds 2007 gaan alle fondsen uit van het in de Pensioenwet opgenomen Financiële Toetsingskader Pensioenfondsen (FTK). De per ultimo 2010 bepaalde voorziening kan gevonden worden door het actuariel contant maken van de verworven pensioenaanspraken tegen een gelijkblijvende rekenrente van 3,43% (2009: 3,86%). Vanaf 2010 vermelden wij in bovenstaand overzicht deze constante rente in plaats van de rente die uitgaande van de duration gevonden wordt in de ultimo van het boekjaar geldende rentetermijnstructuur.

3.6 Actuariële analyse

	2010 EUR	2009 EUR
Premieresultaat		
Premiebijdragen (gecorrigeerd voor PVI)	3.465	3.543
Pensioenopbouw	-3.164	-3.623
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	-10	-27
Pensioenuitvoeringskosten	-659	-616
	<hr/>	<hr/>
	-368	-723
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten	9.475	6.857
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-978	-1.761
Wijziging marktrente	-8.297	4.161
	<hr/>	<hr/>
	200	9.257
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten (saldo overdracht van rechten)	40	-47
Resultaat op kanssystemen (overige wijzigingen)	603	94
Resultaat op uitkeringen	37	-20
Indexering en overige toeslagen	5	-2.061
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-2.543	-3.370
Overige baten	21	30
	<hr/>	<hr/>
	-1.837	-5.374
	<hr/>	<hr/>
Totaal saldo van baten en lasten	-2.005	3.160

De cijfers zijn gebaseerd op het Financiële Toetsingskader Pensioenfondsen (FTK).

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. De feitelijk ontvangen premie over boekjaar 2010 is lager dan de minimaal te ontvangen bijdrage en is daarmee niet kostendekkend. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Oordeel van de waarmede actuaire over de vermogenspositie

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Schoenmakerij is naar mijn mening voldoende voor wat betreft de nominale aanspraken. De mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen zijn beperkt.

3.7 Beleggingen

3.7.1 Terugblik economie en financiële markten

Van bankencrisis naar landencrisis in 2010

Het jaar 2010 was weer een turbulent jaar. Nadat overheden in Europa en de VS tijdens de kredietcrisis miljarden spendeerden aan het redden van de financiële sector werd duidelijk dat ook staatschulden niet onbeperkt kunnen oplopen. Voor veel landen liep de schuld al decennia lang op en het was de vraag hoe lang de obligatiemarkt nog genoeg vertrouwen in deze landen zou hebben om deze van kapitaal te voorzien. Voor Griekenland werd deze vraag al vroeg in 2010 beantwoord. De risico-opslag op de rente (versus Duitsland) liep enorm op en het land dreigde zichzelf niet meer te kunnen financieren op de kapitaalmarkt. De EU en het IMF kwamen uiteindelijk op 2 mei overeen om voor 110 miljard Euro noodkredieten aan Griekenland te verstrekken. Kort daarop werd de Europees Financieel Stabiliteits Faciliteit (EFSF) gecreëerd waar ook andere landen gebruik van konden maken want ook het vertrouwen in Ierland en Portugal nam al snel af. Het grootste risico was dat landen als Spanje en Italië ook in de problemen kwamen omdat voor het redden van landen met deze omvang er waarschijnlijk te weinig draagvlak zou zijn bij het electoraat in de overige landen. Ondanks alle problemen was de groei in de Eurozone nog positief en het IMF schat dat die voor 2010 ongeveer 1,7% zal bedragen. Het herstel in de VS zette zelfs verder door en het BBP groeide op basis van de laatste schattingen met 2,7%. De groei in de meeste opkomende markten was zelfs weer veel hoger. Echter in een aantal opkomende markten begint inflatie weer een probleem te worden. De aandelenbeurzen in de VS en opkomende markten lieten tegen deze achtergrond ook weer gezonde stijgingen zien. De beurzen in Europa hadden veel last van de Europese schuldencrisis en bewogen zijwaarts. De verschillen binnen Europa waren echter groot want de Duitse economie deed het bijzonder goed in 2010 (ca. 3,5% groei) en de Duitse aandelenbeurs deed het veel beter dan de andere Europese beurzen. Daarbij kwam dat Duitse staatsobligaties ook nog eens zeer geliefd waren doordat zij als een vluchthaven fungeerden voor beleggers die uit het staatspapier van de Europese probleemlanden stapten. De Duitse 10-jaars rente daalde tot ca. 2,1% in augustus. Het dalen van de lange rente zorgde in 2010 ook voor een daling van de dekkingsgraden van veel pensioenfondsen die hun verplichtingen beperkt hadden afgedekt. In het vierde kwartaal steeg de lange rente echter fors naar bijna 3% waardoor de druk op de dekkingsgraden weer wat afnam.

3.7.2 Gevoerd beleid

Gedurende 2010 is het beleggingsbeleid op hoofdlijnen onveranderd gebleven met vastrentende waarden, aandelen en Nederlands onroerend goed als belangrijkste vermogenscategorieën. Het renterisico is ook in 2010 voor 75% afgedekt, daarnaast is het risico op een daling van de aandelenmarkten beperkt door het toevoegen van een aandelen-putoptie aan de portefeuille. In de ALM-studie die in 2010 is gestart wordt nader gekeken naar de rendementskansen voor het fonds ten opzichte van de risico's die daarmee gepaard gaan.

Per saldo werd een totaal rendement behaald van 8,6% op de vermogensbeheerportefeuille. Omdat de rente over geheel 2010 daalde nam de rentehedge in waarde toe. Voor de totale portefeuille inclusief de aandelen- en rentehedge resulteerde een rendement van 9,9%.

Portefeuillewaarde

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar ten opzichte van de situatie aan het begin van het jaar wordt weergegeven in onderstaande tabel:

Bedragen x € 1.000.000	2010			2009	
	Bedrag	Percentage	Norm-portefeuille	Bedrag	Percentage
Aandelen	35,5	45,2	30,7	28,8	36,8
Vastrentende waarden	27,0	34,4	45,8	28,3	36,2
Alternatieve beleggingen	3,4	4,3	17,0	3,4	4,3
Vastgoed	11,9	15,1	5,0	16	20,5
Liquide middelen	0,8	1,0	1,5	1,7	2,2
Totaal	78,6	100	100	78,2	100
Waarde portefeuilles ter afdekking rente- en aandelenrisico's	21,2			11,9	
Totaal inclusief portefeuilles ter afdekking rente- en aandelenrisico's	99,8			90,1	

Rendementen

Onderstaande tabel geeft de performance weer uitgesplitst naar de verschillende categorieën waarin voor het pensioenfonds wordt belegd.

	2010 Portefeuille	2010 Benchmark
Aandelen	15,1%	14,7%
Vastrentende waarden	4,8%	4,0%
Alternatieve beleggingen	1,8%	3,8%
Vastgoed	2,4%	4,6%
Liquide middelen	0,7%	0,4%
Totaal	+8,6%	8,6%
Inclusief aandelen- en rentehedge	9,9%	

Aansluiting met de jaarrekening

De vermogensverdeling in de tabel onder portefeuillewaarde zoals bovenstaand weergegeven wijkt af van de cijfers die u verderop in de jaarrekening zult aantreffen. De indeling van vermogenscategorieën volgens jaarverslagleggingsrecht (RJ 610) is namelijk anders dan de indeling die vermogensbeheer gebruikt binnen de beleggingsmandaten. Op totaalniveau is het gerapporteerde vermogen gelijk.

Tactische Asset Allocatie (TAA)

Het jaar 2010 werd ingegaan met een overwogen positie op aandelen ten opzichte van vastrentende waarden. Deze werd in het derde kwartaal verminderd vanwege de oplopende volatiliteit en risico's in de aandelenmarkten. Per saldo heeft TAA over 2010 een kleine negatieve bijdrage (-0,12%) geleverd aan het resultaat.

Vastrentende waarden

De schulden crisis in de Eurozone zorgde in 2010 voor veel onrust op de kapitaalmarkt. Het wantrouwen van beleggers in de Europese overheidsfinanciën bleef de gemoederen bezig houden. De trend van oplopende risicopremies van Spanje, Portugal, Ierland en Griekenland werd in de tweede helft van het jaar nog eens versterkt, nadat deze in de eerste helft al flink was opgelopen. Het oplopen van de landenrisicopremies werd veroorzaakt door grotere risicoaversie bij beleggers, de zogenaamde 'flight to quality' in Duitse- en Nederlandse staatsleningen. Door de daling van de creditrating van Griekenland, verdween dit land zelfs uit de benchmark van de vastrentende waarden.

Het gevoerde beleid binnen de Europese vastrentende waarden portefeuille kenmerkte zich door een onderweging van de posities in de zgn. PIIGS landen (Portugal, Ierland, Italië, Griekenland en Spanje). Vooral door deze positie wist de vastrentende waarden manager een rendement te behalen van 3%, een outperformance van 0,8% ten opzichte van het benchmark rendement.

De high yield markt zette het herstel door in 2010 met een rendement van 14% op de wereldwijde index. Het rendement van de high yield obligatiesportefeuille bedroeg 15%, ofwel 1% beter dan de benchmark. Vooral de onderwogen posities in de financiële sector droegen bij aan dit positieve resultaat.

De portefeuille die wordt aangehouden met als doel een bescherming te bieden tegen inflatie, de inflation linked obligaties behaalde over het jaar een rendement van 1,1%. Dit rendement was 0,2% beter dan het benchmark rendement.

Aandelen

De aandelenmarkten hebben in 2010 net als in 2009 stevig positieve rendementen laten zien. De eerste helft van 2010 begon nog negatief en beweeglijk, voornamelijk als gevolg van de Europese schulden crisis. In de tweede helft van 2010 echter lieten de aandelenmarkten een gestage stijging zien, nadat de angst bij beleggers voor een 'double-dip' scenario afnam. Grote uitzondering hierop waren de aandelenmarkten van landen die hoofdrolspelers zijn in de Europese schulden crisis. Deze markten wisten het verlies eerder in het jaar in de tweede helft van 2010 niet in te lopen. Mede vanwege de sterker wordende dollar bleef de Europese aandelenmarkt met een rendement van 11% achter bij de Amerikaanse en Japanse aandelenmarkt met een rendement van bijna 23% en opkomende markten met een rendement van 27%. De aandelenportefeuille was gedurende 2010 voor een groot deel passief belegd in indexfondsen en behaalde een rendement van ruim 15%.

Alternatieve beleggingen

Infrastructuur

In 2010 was een duidelijk herstel te zien in de infrastructuurmarkt. Gedurende 2010 zijn de balansen van de infrastructuurondernemingen en - projecten versterkt door aflossing van schulden, waardoor ook de waarderingen zijn verbeterd. Het herstel van de waardering zette vooral in de 2e helft van het jaar in maar was met ruim 1% nog beperkt over heel 2010. Vooruitkijkend zijn er veel kansen voor nieuwe investeringen in infrastructuur. Overheden hebben extra uitgaven aan infrastructuur aangekondigd, maar dit leidt echter tot oplopende begrotingstekorten. Naar verwachting hebben overheden de voorkeur om private investering in infrastructuur te stimuleren.

Private Equity

In 2010 trok de markt voor private equity beleggingen weer aan, er was bijna een verdubbeling van nieuwe investeringen te zien ten opzichte van 2009. Naar verwachting is er van onder andere pensioenfondsen oplopende belangstelling om in private equity te investeren. Zowel in de VS als Europa werd nieuwe regelgeving met betrekking tot alternatieve investeringen ontwikkeld ter versterking van de regelgeving en het toezicht op de fondsbeheerders in deze markt. Het rendement op de private equity beleggingen liet met 13% een sterke stijging zien maar blijft nog achterlopen bij de beursgenoteerde aandelen. Dit is een belangrijke reden voor underperformance van de gehele categorie Alternatieve beleggingen.

Vastgoed

De dynamiek op de beleggingsmarkt is in 2010 verbeterd, echter het beleggingsvolume ligt nog onder het langjarige gemiddelde. In de periode 2000 – 2009 lag dit volume op € 6,9 miljard. Vooral de vraag naar vastgoed op A-locaties is in 2010 aanzienlijk geweest. Aanvangsrendementen in dit A-locatie segment zijn hierdoor gedaald. De B-en C-locaties laten echter een ander beeld zien, waarbij actuele waarden en huurniveaus dalen. De gebruikersmarkten laten een verdeeld beeld zien, met enerzijds gebruikers die kostenbesparingen doorvoeren en het ruimtegebruik efficiënter inzetten en anderzijds gebruikers die vol vertrouwen op zoek zijn naar uitbreiding. Verhuurders zijn in tegenstelling tot 2009 niet meer genoodzaakt om extra stimulans zoals kortingen aan te bieden. De verwachting is dat de vastgoedmarkt in 2011 een doorzettend maar gematigd herstel zal laten zien. Het secundaire vastgoed zal onder druk blijven staan. De sectorwegingen van de direct vastgoed portefeuille bedroegen gedurende 2010 ca. 62% woningen, 28% winkels en 10% kantoren. Daarmee was de portefeuille overwogen naar de woningsector. Met name doordat het rendement van de woningsector achterbleef rendeerte de totale portefeuille dit jaar slechter dan de benchmark.

Hedgeportefeuille

Het fonds heeft gedurende 2010 het beleid voortgezet om het renterisico gedeeltelijk te beperken. Beleggingen en pensioenverplichtingen zijn niet in dezelfde mate gevoelig voor rentebewegingen. Daardoor kan de dekkingsgraad sterk meebewegen met rentebewegingen en loopt het fonds een groter risico met betrekking tot de dekkingsgraad. Dit renterisico kan worden verkleind door de rentegevoeligheid van de beleggingen meer in overeenstemming te brengen met de looptijd van de verplichtingen. Het fonds voert dit beleid uit door middel van een participatie in het Liability Overlay Fonds (LOF).

Over geheel 2010 is de kapitaalmarktrente gedaald. De waarde van de verplichtingen is daardoor toegenomen met een negatief effect op de dekkingsgraad. Door de gedaalde rente is echter ook de waarde van de LOF participatie toegenomen wat resulteerde in een positief effect op het rendement van 1,3%. Aangezien het fonds gedeeltelijk het renterisico afdekt, resulteerde per saldo een positief effect op de dekkingsgraad.

Gedurende het 3e kwartaal is het aandelenrisico minder groot geworden, doordat er een optie is aangekocht met als doel het fonds minder gevoelig te maken voor dalingen op de aandelenmarkt. Vanwege de stijging van de aandelenmarkten heeft deze hedge negatief bijgedragen aan het portefeuille rendement.

Corporate governance en verantwoord beleggen

Het pensioenfonds erkent haar verantwoordelijkheid als aandeelhouder. Hiertoe is zij in contact met de beheerders van de beleggingsfondsen waarin wordt belegd, met als doel deze beheerders aan te zetten tot beleggingen die op gebieden als milieu, mensenrechten en corruptie acceptabel zijn. De uitgangspunten zoals die door de Verenigde Naties worden gehanteerd zijn samengevat in de Global Compact en vormen een leidraad. Niet geïnvesteerd zou moeten worden in bedrijven waarbij het evident is dat men niet-ethisch handelt. Het pensioenfonds realiseert zich echter dat zij door haar omvang is aangewezen op beleggingsfondsen en aandelenpools en daardoor geen specifiek beleid kan opzetten. Daardoor zal waar mogelijk gezamenlijk worden opgetrokken met andere beleggers.

Vooruitzichten

Het grote thema van de komende jaren zal, net als de afgelopen jaren, het afbouwen van schulden blijven (bij banken en overheden). Dit zal een negatief effect op de economische groei hebben en zal in grote delen van Europa versterkt worden door een krimpende beroepsbevolking ten gevolge van de vergrijzing. Daarom wordt de komende ca. 5 jaar een nieuw (lager) groeipad voor de Eurozone (gemiddeld 1,5% groei) en de VS (gemiddeld 2,25% groei) verwacht, een lage inflatie van gemiddeld 1,8% in Europa en de VS in combinatie met zeer lage korte rentes verwacht. Door deze lage rentes en onconventionele maatregelen door centrale banken is het risico op een forse inflatie (>5%) wel toegenomen op de wat langere termijn, de komende 2 jaar wordt dit nog niet verwacht.

Niet voor alle landen en sectoren zal afbouw van schulden nodig zijn en in sommige landen is er zelfs ruimte voor een daling van de spaarquote of een stijging van de schulden van huishoudens en overheden. Dit geldt vooral voor Opkomende Markten die een steeds grotere impact op de wereldeconomie krijgen. Een omgeving van lage rentes en een op mondiale schaal redelijke groei is gunstig voor aandelen. Daarbij komt dat veel bedrijven (behalve financiële instellingen) in tegenstelling tot overheden slechts weinig schulden hebben. Wij sluiten ook niet uit dat de grote hoeveelheden cash op de balansen van non-financiële in 2011 tot een golf van fusie en overnames zullen leiden. Al met al zijn wij dus positief voor aandelen, zij het dat de Europese schuldencrisis nog regelmatig voor hoge volatiliteit zal zorgen.

Voor de lange rente van de kernlanden in Europa (Duitsland, Frankrijk, Nederland) zijn wij minder positief. Deze rentes zijn naar onze mening te laag doordat de obligaties van deze landen lange tijd als veilige haven voor beleggers fungeerden. Echter ook deze landen kennen ook kredietrisico en kunnen daarnaast met een stijgende inflatie te maken krijgen. Voor deze risico's wordt men bij de huidige rente niveaus onvoldoende gecompenseerd.

3.8 Risicoparagraaf

Het Financieel Toetsingskader ("FTK") voor pensioenfondsen is een onderdeel van de Pensioenwet. De regelgeving van het FTK werkt de economische risico's voor pensioenfondsen verbonden aan onder meer aandelen, valuta's en rente uit. Het vertaalt deze naar vereiste reserveposities en dekkingsgraden. Hiermee worden pensioenfondsen gedwongen te overwegen welk totaal risiconiveau ze kunnen of willen accepteren. Het pensioenfonds zet, binnen de kaders van het geformuleerde risicobeleid, in op maximalisatie van het rendement op het vermogen. Bij de analyses en afwegingen wordt het pensioenfonds geadviseerd door Syntus Achmea Vermogensbeheer.

Actuariële risico's

Door toepassing van de prognosetafels AG 2010-2060 met adequate correcties voor ervaringssterfte wordt gereserveerd voor een in de toekomst verwachte verbetering van de overlevingskansen (langleven risico). Overige relevante actuariële risico's waar rekening mee wordt gehouden zijn het overlijdensrisico (kortleven risico) en het arbeidsongeschiktheidsrisico's.

Renterisico

Renterisico is het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van het pensioenfonds negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen. In 2010 heeft het pensioenfonds zijn afdekkingsstrategie - gericht op het beperken van het renterisico over de pensioenverplichtingen - voortgezet. Het verkleinen van het renterisico leidt tot een lagere vereiste dekkingsgraad voor het fonds, dan het geval zou zijn geweest zonder beperking van het renterisico.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast in termen van koopkracht. Het inflatierisico kan worden verkleind door meer inflatiegevoelige beleggingen in de portefeuille op te nemen. Keerzijde daarvan is dat zulke inflatiegevoelige beleggingen de kans kunnen vergroten dat het fonds niet aan haar nominale pensioenverplichtingen kan voldoen. Het fonds neemt dit beleidsaspect mee binnen de ALM studie.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Dit risico is voor het fonds beperkt, aangezien het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille bestaat uit in euro's genoteerde waarden. Het resterende valutarisico is niet afgedekt.

Aandelen- en onroerend goed risico

Dit is voornamelijk het koersrisico van beleggingen in de verschillende onroerend goed- en aandelenmarkten. Door dit risico te lopen wordt op de lange termijn naar verwachting een extra rendement gehaald dat het fonds gebruikt om aan haar doelstellingen te voldoen. Dit risico wordt beheerst doordat in de uitvoering wordt gezorgd voor een goede selectie van aandelen en spreiding over regio's en sectoren. Met het risico dat uiteindelijk overblijft wordt rekening gehouden in de ALM-studie. Gedurende 2010 is besloten het aandelenrisico te beperken door het opnemen van een aandelen-putoptie.

Tegenpartij-/kredietrisico

Het risico dat de tegenpartij niet (meer) aan zijn verplichtingen kan voldoen, bijvoorbeeld door liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen. Om dit risico te beheersen worden de tegenpartijen nauwgezet geselecteerd. Daarnaast worden transacties over meerdere aanbieders gespreid en wordt in sommige gevallen onderpand geëist.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat een belegging niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden geliquideerd. Ook dit risico wordt beheerst doordat de vermogensbeheerder de beleggingsportefeuille op zo een manier opzet dat het naar verwachting aan de liquiditeitsbehoefte van het fonds kan voldoen. Daarom is bijvoorbeeld een groot deel van de portefeuille belegd in effecten die worden verhandeld op openbare, gereguleerde markten. Ook zijn eisen gesteld aan de minimale marktkapitalisatie van effecten.

Operationele risico's

Het fonds beheerst operationele risico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan haar dienstverleners. Daarbij kan worden gedacht aan regels voor procuratie, functiescheiding, 'chinese walls', enzovoort.

Z-score

Op 24 april 1998 is de 'Vrijstellingsregeling Wet Bedrijfspensioenfondsen' officieel in werking getreden. Deze regeling is uitgevaardigd door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en heeft als belangrijkste doel ondernemingen vrijstelling te verlenen van de verplichtstelling van deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds indien de beleggingsperformance van het fonds ontoereikend is. Op basis van artikel 5 lid 1a Vrijstellingsregeling moet vrijstelling worden verleend als uit de performancetoets blijkt dat het feitelijk behaalde beleggingsrendement van het bedrijfspensioenfonds in negatieve zin afwijkt van het rendement van de door het fonds vastgestelde normportefeuille. Volgens de vrijstellingsregeling zal de performancetoets worden toegepast over de periode 2006 tot en met 2010. Indien de uitkomst van de performancetoets lager valt dan 0, kan een werkgever vanaf 1 januari 2011 een verzoek indienen tot vrijstelling van deelname. Over 2010 is een z-score behaald van -0,09%. De performancetoets over de periode 2006 tot en met december 2010 bedraagt 1,51. Daarmee blijft de performancetoets ruimschoots boven het vereiste minimum.

4 Uitvoering van de pensioenregeling

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling van het fonds. Daarnaast komen de wijzigingen in statuten en reglementen die in 2010 zijn doorgevoerd aan de orde.

4.2 De pensioenregeling

Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een middelloonregeling.

Toetredingsleeftijd

Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het pensioenfonds, neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 21 jaar wordt.

Pensioenleeftijd

De pensioenleeftijd is 65 jaar.

Pensioengrondslag

Het pensioengevend loon verminderd met de voor het loontijdvak van toepassing zijnde franchise.

Pensioengevend loon

Het loon in de zin van hoofdstuk 3 van de Wet financiering sociale verzekeringen, met uitzondering van:

- a. uitkeringen en verstrekkingen ingevolge de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen of de Werkloosheidswet en hierop door de werkgever verstrekte aanvullingen;
- b. het genot van een door de werkgever ter beschikking gestelde auto;
- c. het loon dat betrekking heeft op de periode vanaf de eerste dag van de maand waarin de 65-jarige leeftijd wordt bereikt.

Het loon dat meer heeft bedragen dan het maximum premieloon als bedoeld in hoofdstuk 3 van de Wet financiering sociale verzekeringen op jaarbasis, in 2010 was dit €48.715 (2011: €49.297,-), blijft buiten aanmerking. Indien de dienstbetrekking een deel van een kalenderjaar betreft, dan wel de werknemer minder dan de volledige arbeidstijd werkzaam is, wordt het maximum premieloon naar evenredigheid toegepast. Daartoe wordt het maximum premieloon uitgedrukt in een uurbedrag door het maximum premieloon op jaarbasis te delen door het aantal uren per jaar volgens de normale arbeidsduur in de CAO Schoentechniek, waarbij het maximum uurloon naar boven op eurocenten wordt afgerond. In 2010 was dit €24,56 (2011: €24,94).

Franchise

Een bedrag dat jaarlijks voor het daarop volgende kalenderjaar door het bestuur wordt vastgesteld. In 2010 was dit €10.481 (2011: €10.667,-). De franchise wordt uitgedrukt in een uurbedrag door de jaarfranchise te delen door het aantal uren per jaar volgens de normale arbeidsduur in de CAO Schoentechniek. In 2010 was dit €5,29 (2011: €5,40).

Opbouwpercentage ouderdomspensioen

Het jaarlijks ouderdomspensioen bedraagt voor elk opbouwjaar 1,245% van de som van de pensioengrondslag over het desbetreffende kalenderjaar.

Opbouwpercentage partnerpensioen

Het jaarlijks partnerpensioen bedraagt voor elk opbouwjaar 70% van het in dat jaar opgebouwde ouderdompensioen.

Wezenpensioen

Het halfwezenpensioen bedraagt 20% van het te behalen partnerpensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen. Als beide ouders zijn overleden, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Herschikken

De (gewezen) deelnemer heeft het recht een deel van het ouderdompensioen aan te wenden om het ouderdompensioen eerder te laten ingaan dan op de pensioendatum. Het ouderdompensioen kan slechts eerder ingaan dan op de pensioendatum voor zover de dienstbetrekking met de werkgever is beëindigd.

Premie

De premie bedraagt in 2010 13% van de pensioengrondslag (2011: 15%). Hiervan komt de helft voor rekening van de werkgever.

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

4.3 Wijzigingen statuten en reglementen

De statuten, het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement van het fonds zijn in de vergadering van 29 november 2010 aangepast.

4.3.1 Statuten

De artikelen 4 (geldmiddelen), 23 (vereffening) en 24 (verslaglegging) zijn aangepast. Het betrof hier niet-materiële wijzigingen.

4.3.2 Pensioenreglement

In artikel 95, lid 3 van de Pensioenwet is opgenomen dat in het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement een voorwaardelijkheidsverklaring moet zijn opgenomen. De tekst van de voorwaardelijkheidsverklaring dient gelijk te zijn aan de tekst zoals opgenomen in de toeslagenmatrix, behorende bij de Regeling Pensioenwet. De Nederlandsche Bank (DNB) maakt regelmatig opmerkingen over bepalingen met betrekking tot het toeslagenbeleid indien die niet voldoen aan de teksten zoals die op grond van de toeslagenmatrix worden voorgeschreven. Naar aanleiding hiervan zijn de bepalingen met betrekking tot het toeslagenbeleid in het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement van het fonds vergeleken met de voorgeschreven teksten in de toeslagenmatrix.

Gezien het gegeven dat deze wijzigingen verduidelijkingen betreffen – en dus niet-inhoudelijk zijn – vallen deze niet onder de verplichting om dit binnen drie maanden naar buiten te brengen door middel van een brief aan de deelnemers.

In zowel het pensioenreglement als het uitvoeringsreglement zijn niet alle voorgeschreven teksten uit de toeslagenmatrix opgenomen. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft kenbaar gemaakt dat een aantal afwijkingen van de toeslagenmatrix toegestaan is zonder toestemming van de AFM. Een van deze toegestane afwijkingen is het toevoegen van tekst ter toelichting, aanvulling en/of verduidelijking in de verplichte tekst van de toeslagenmatrix. Het toevoegen van eigen tekst is toegestaan onder de voorwaarde dat hierdoor de duidelijkheid, begrijpelijkheid en juistheid over het toeslagenbeleid wordt verbeterd. Het bestuur van het pensioenfonds heeft ervoor gekozen een toelichtende tekst te hanteren.

4.4 Slotopmerkingen

In hoofdstuk 7 publiceren wij de jaarrekening met de financiële gegevens over het boekjaar 2010.

Tot slot bedanken wij iedereen die in het verslagjaar heeft bijgedragen aan het goed functioneren van de stichting.

De Meern, 23 juni 2011.

Stichting Bedrijfstakingpensioenfonds voor de Schoenmakerij,

M.G. Hoekenga-Idema
Voorzitter

J. Suarez Menendez
Secretaris

5 Verantwoordingsorgaan

5.1 Oordeel 2010

5.1.1 Algemeen

Het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds is met ingang van 1 januari 2008 ingesteld. Op basis van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) van de Stichting van de Arbeid heeft het bestuur de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie het verantwoordingsorgaan ontvangt, de frequentie van het overleg met het bestuur en de te behandelen onderwerpen.

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Principes voor goed pensioenfonds bestuur zoals vastgesteld door de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft inzage gekregen in alle relevante stukken zoals de notulen van de bestuursvergaderingen en van de beleggings – en communicatiecommissie.

Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan kennis genomen van het jaarverslag en de bevindingen van de externe accountant en actuaris.

5.1.2 Bevindingen

Op 1 juni is het verantwoordingsorgaan bijeen geweest om zich een oordeel te vormen over het bestuursbeleid 2010 en in onderstaand verslag worden de bevindingen geformuleerd:

Inleiding

Ook in 2010 kunnen we spreken van een onrustig jaar binnen de financiële wereld, het waren dit jaar de Eurolanden waar de problemen zich hebben voor gedaan vanwege grote schulden en begrotingstekorten. Die onrust waar het fonds mee te maken kreeg heeft er mede toe geleid dat er een reservetekort is ontstaan wat leidde tot het indienen van een herstelplan bij De Nederlandsche Bank.

Premiebeleid

Al in het jaarverslag van 2009 is sprake van een premie die niet kostendekkend is. Het bestuur heeft inzake deze kwestie zich gericht tot de CAO partijen met het verzoek zich te buigen over deze materie teneinde te komen tot een passende oplossing. Het resultaat daarvan is dat de partijen zijn overeen gekomen de premie stapsgewijs te verhogen te beginnen in 2011 met een verhoging van 2% (van 13% naar 15% van de pensioengrondslag).

Het bestuur heeft daarmee zijn verantwoordelijkheid genomen en conform de richtlijnen van DNB gehandeld.

Toeslagbeleid

Het bestuur heeft de ambitie om jaarlijks de pensioenrechten te verhogen en aan te passen aan het CBS-indexcijfer, het indexcijfer voor 2010 is 1,2%.

De toeslagverlening is echter voorwaardelijk en hangt af van de financiële middelen die beschikbaar zijn. Daartoe staat het bestuur een indexatiestaffel ter beschikking welke door het bestuur is toegepast.

Met als gevolg dat het bestuur heeft moeten besluiten dat de toeslag in 2010 achterwege moest blijven gezien de minder rooskleurige situatie van het fonds

Beleggingsbeleid

Het vermogen en het rendement zijn in het afgelopen jaar gestegen. Het bestuur heeft samen met de beleggingscommissie en hun adviseurs een goed en consequent beleid gevoerd. Door het renterisico af te dekken en een put-optie aan de aandelen toe te voegen zijn er voldoende zekerheden ingebouwd.

De totale portefeuille behaalde een rendement van 9,9% in 2010.

Financiële positie

De financiële positie van het fonds is nog steeds goed te noemen. De genomen maatregelen als de aankoop van de put-optie en de rentehedge hebben goed gewerkt.

Samengevat heeft het bestuur door middel van een juist premie-, toeslagen- en beleggingsbeleid getracht te kunnen voldoen aan haar doelstelling (toekomstige) uitkeringen te kunnen betalen.

Door de opgaande lijn van de dekkingsgraad is het fonds in het najaar van 2010 uit haar reservetekort gekomen en zal naar verwachting binnen de gestelde termijn uit de herstelpansituatie komen..

Pension Fund Governance

Het bestuur verliest nooit de belangen van het fonds uit het oog. Het bestuur weet zich in haar taken gesteund door een aantal commissies. De visitatiecommissie heeft in 2010 haar rapport uitgebracht en met het bestuur besproken.

Het verantwoordingsorgaan complimenteert het bestuur voor het gevoerde beleid en de noodzakelijke keuzes die daar bij horen.

Risicobeleid

Het risicobeleid heeft het afgelopen jaar naar behoren gefunctioneerd, de resultaten onderstrepen de juiste keuzes van het bestuur. Het bestuur, daarbij gesteund door haar adviseurs, geeft blijk van een goed inzicht in de problematiek van een goed risicobeheer.

5.1.3 Oordeel

Het verantwoordingsorgaan van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij is van oordeel dat het bestuur steeds tijdig en volledig informatie heeft verschaft.

Het handelen van het bestuur is in overeenstemming met de statuten en reglementen van het fonds. Het verantwoordingsorgaan is overtuigd dat het bestuur de belangen van de deelnemers op een verantwoorde wijze heeft behartigd in het afgelopen jaar.

5.1.4 Aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan heeft kennis genomen van de rapportage van de externe accountant en externe actuaaris en onderschrijft hun bevindingen.

Het verantwoordingsorgaan dringt aan op en vraagt het bestuur stappen te zetten om te komen tot een kostendekkende premie. Eén van de middelen is er op toe te zien dat CAO partijen in 2011 een volgende stap zetten om te komen tot een premie zodat die in 2012 weer kostendekkend zal zijn.

Het verantwoordingsorgaan heeft uit de notulen van het bestuur kunnen opmaken dat men zich oriënteert op het punt van samenwerken dan wel fuseren met andere bedrijfstakpensioenfonds.

Het verantwoordingsorgaan vraagt het bestuur met een notitie te komen waarin het bestuur haar uitgangspunten formuleert die als basis dienen bij het ingaan van de besprekingen. Alleen met kennis van de uitgangspunten kan het verantwoordingsorgaan te zijner tijd tot een juist eindoordeel komen.

In het besef dat fuseren dan wel samenwerken met andere fondsen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur valt, stelt het verantwoordingsorgaan tussentijdse rapportage m.b.t. dit onderwerp wel op prijs.

De Meern, 1 juni 2011

Namens het verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij

De heer J.G.M. Heijen

De heer A.M. van der Sluijs

De heer J. Stensen

De heer E. Veurtjes

5.2 Reactie bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het oordeel van het Verantwoordingsorgaan en dankt het Verantwoordingsorgaan voor de waardering van het bestuursbeleid over 2010. Daarnaast heeft het bestuur kennis genomen van de bevindingen en aanbevelingen.

6 Deelnemersraad

De deelnemersraad is in 2010 intensief betrokken geweest bij de besluitvorming en advisering over een groot aantal onderwerpen. De voorzitters van het bestuur en de uitvoeringsorganisatie zijn bij de vergaderingen van de deelnemersraad aanwezig geweest om de adviesaanvragen toe te lichten en te rapporteren over de uitvoering van de pensioenregeling.

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de onderwerpen waarover de deelnemersraad het bestuur in het verslagjaar 2010 heeft geadviseerd.

6.1 Verslag

6.1.1 Jaarverslag 2009

De deelnemersraad heeft het bestuur in het verslagjaar 2010 geadviseerd het jaarverslag over het verslagjaar 2009 van het fonds goed te keuren en vast te stellen.

6.1.2 Overige onderwerpen

In het verslagjaar 2010 heeft de deelnemersraad tijdens een viertal vergaderingen op de volgende onderwerpen het bestuur geadviseerd:

Vergadering Deelnemersraad 22 maart 2010

- Stichting Pensioenregister
- Communicatiejaarplan 2010
- Notitie geen premie, geen recht
- Notitie inzake aanpassen reglement mbt verevenen pensioen en ANW-pensioen
- Notitie inzake FVP
- Notitie inzake aanpassen tekst in reglement mbt toeslagbeleid
- Notitie inzake beleidslijn pensioenrechten na overlijden
- Invulling gedragscode
- Notitie mbt nieuwe sterftetafels
- Toeslagenlabel

Vergadering Deelnemersraad 3 juni 2010

- Jaarstukken 2009
- Kostendekkende premie
- Afkoop
- Benoeming deelnemersraadleden

Vergadering Deelnemersraad 13 september 2010

- Indexatie per oktober 2010

Vergadering Deelnemersraad 22 november 2010

- Beleggingsnota 2011
- Premie en franchise 2011
- Reglements- en statutenwijzigingen

Ook heeft de deelnemersraad in 2010 deelgenomen aan vergaderingen met het bestuur waarin de totstandkoming van de nieuwe ALM centraal stond. De deelnemersraad bedankt het bestuur voor de constructieve en transparante manier van samenwerken.

De Meern, 1 juni 2011

Namens de deelnemersraad van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij

De heer A.M. van der Sluijs

De heer J. Stensen

De heer E. Veurtjes

7 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij de jaarrekening. In de eerste paragrafen vindt u de jaarrekening. In hoofdstuk 8 volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en accountant van het fonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

7.1 Balans per 31 december 2010

(Na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

Bedragen x € 1.000	Toelichting *)	2010 EUR	2009 EUR
Activa			
Beleggingen voor risico fonds	7.5.1	149.792	118.475
Vorderingen en overlopende activa	7.5.2	129	423
Overige activa	7.5.3	376	163
		150.297	119.061
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	7.5.4	14.752	16.757
Technische voorzieningen	7.5.5	83.939	73.175
Andere technische voorzieningen	7.5.5	1.326	291
Overige schulden en overlopende passiva	7.5.6	50.280	28.838
		150.297	119.061
Dekkingsgraad op basis van FTK (in%)		117,3	122,8
*) De nummering verwijst naar de toelichting			

7.2 Staat van baten en lasten over 2010

Bedragen x €1.000	Toelichting	2010 EUR	2009 EUR
Baten			
Premiebijdragen risico fonds	7.6.1	3.465	3.543
Beleggingsresultaten risico fonds	7.6.2	9.475	6.857
Overige baten	7.6.3	21	30
		12.961	10.430
Lasten			
Pensioenuitkeringen	7.6.7	2.325	2.036
Pensioenuitvoeringskosten	7.6.8	659	616
Mutatie technische voorzieningen:			
· Pensioenopbouw	7.6.4	3.164	3.623
· Indexering en overige toeslagen	7.6.5	-5	2.061
· Rentetoevoeging	7.6.6	978	1.761
· Onttrekking pensioenuitkeringen		-2.362	-2.016
· Mutatie pensioenuitvoeringskosten		10	27
· Wijziging marktrente	7.6.11	8.297	-4.161
· Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	7.6.14	-223	140
· Wijziging overige actuariële uitgangspunten	7.6.12	2.543	3.370
· Overige wijzigingen in de technische voorzieningen	7.6.13	-603	-94
		11.799	4.711
Saldo overdrachten van rechten	7.6.14	183	-93
		14.966	7.270
Saldo van baten en lasten		-2.005	3.160

Samenvatting van de actuariële analyse

Bedragen x €1.000		2010	2009
		EUR	EUR
	Premieresultaat	-368	-723
	Interestresultaat	200	9.256
	Overig resultaat	-1.837	-5.373
	Saldo van baten en lasten	-2.005	3.160

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Bedragen x €1.000		2010	2009
		EUR	EUR
	Beleidsreserve	-709	630
	Bestemmingsreserve beleggingen	-1.411	2.720
	Reserve arbeidsongeschiktheids- pensioenregeling	115	-190
	Saldo van baten en lasten	-2.005	3.160

7.3 Kasstroomoverzicht over 2010

Bedragen x € 1.000	2010 EUR	2009 EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	3.776	3.465
Ontvangen waardeoverdrachten	43	117
Betaalde pensioenuitkeringen	-2.321	-2.035
Betaalde waardeoverdrachten	-174	-22
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-579	-682
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	745	843
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	37.334	49.245
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	503	2.004
Aankopen beleggingen	-41.056	-48.567
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-394	-979
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-3.613	1.703
Mutatie liquide middelen	-2.868	2.546
Stand liquide middelen per 1 januari	3.503	957
	<hr/>	<hr/>
Stand liquide middelen per 31 december *)	635	3.503
*) De liquide middelen zijn als volgt opgebouwd:		
- deel opgenomen onder de Beleggingen voor risico fonds	259	3.340
- overige liquide middelen (opgenomen onder de Overige activa)	376	163
	<hr/>	<hr/>
	635	3.503

In de jaarrekening 2010 zijn in het kasstroomoverzicht onder liquide middelen zowel de liquide middelen die verantwoord zijn onder beleggingen voor risico fonds als de liquide middelen die verantwoord zijn onder overige activa aangemerkt als liquide middelen. De vergelijkende cijfers voor 2009 zijn aangepast.

7.4 Algemene toelichting

7.4.1 Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche Schoenmakerij verplicht gestelde aangesloten werkgevers.

7.4.2 Overeenstemmingverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in de Pensioenwet en Titel 9 Boek 2 BW, met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Overeenkomstig de wijziging van artikel 146 van de Pensioenwet per 2 juli 2009 is artikel 390 Titel 9 Boek 2 BW niet langer van toepassing. Hiermee vervalt voor de pensioenfondsen vanaf 1 januari 2009 de verplichting tot het opnemen van een herwaarderingsreserve.

Het bestuur heeft op 14 juni 2011 de jaarrekening opgemaakt.

7.4.3 Grondslagen voor de waardering

Algemeen

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor de overige activa en passiva geldt, tenzij in de specifieke grondslagen hieronder anders is aangegeven, dat deze zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Deze boekwaarde benadert de reële waarde als gevolg van het korte termijnkarakter van deze vorderingen en schulden. De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Pensioenwet vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid BW vereiste inzicht noodzakelijk geacht wordt, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen nader toegelicht in de toelichting bij de jaarrekening.

Voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2010 heeft het bestuur er voor geopteerd de AG

Prognosetafel 2010-2060 toe te passen. Door toepassing van deze tafel wordt rekening gehouden met de langere levensverwachtingen van mannen en vrouwen. In 2009 is rekening gehouden met een opslag van 4,5%. Bij het toepassen van de definitieve Prognosetafel bleek de opslag 7,2% te bedragen. Het financieel effect van het toepassen van deze prognosetafel, hetgeen wordt aangemerkt als een schattingswijziging, bedraagt in 2010 € 1.865.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum

	31 december 2010	gemiddeld 2010	31 december 2009	gemiddeld 2009	31 december 2008
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
AUD	1,309	1,452	1,595	1,775	1,955
CHF	1,250	1,367	1,483	1,496	1,509
DKK	7,452	7,447	7,441	7,444	7,447
GBP	0,857	0,873	0,888	0,902	0,916
HKD	10,429	10,777	11,125	10,923	10,721
HUF	278,350	274,290	270,230	269,527	268,824
JPY	108,806	121,187	133,568	131,637	129,706
NOK	7,798	8,043	8,288	9,017	9,746
PLN	3,964	4,035	4,106	4,230	4,354
SEK	9,019	9,632	10,244	10,701	11,158
USD	1,342	1,388	1,435	1,409	1,383

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op reële waarde. Participaties in beleggingspools en -instellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering).

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel –crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Direct vastgoed

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de reële waarde. De reële waarde wordt gebaseerd op taxatiewaarde. De taxaties worden verricht door onafhankelijke deskundigen. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Indirect vastgoed

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken van de waarderingsgrondslagen van het fonds, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de beursnotering per balansdatum.

De reële waarde van niet beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de intrinsiek waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Obligaties en Obligatiefondsen

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde is de per balansdatum geldende beurskoers, onder toevoeging van opgelopen rente. Indien geen beurskoers beschikbaar is, dan worden fondsbeleggingen gewaardeerd tegen intrinsieke waarde.

Leningen op schuldbekentenis en hypotheke

Leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen (rente, aflossingen en verwachte boeterente bij vervroegde aflossingen) contant te maken op basis van geldende marktrente, waarin opgenomen een opslag voor debiteurenrisico en liquiditeitsrisico.

Deposito's en kortlopende vorderingen op banken

Deposito's worden gewaardeerd op nominale waarde vermeerderd met de sinds moment van ontstaan opgelopen rente. Geldmarktbeleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de contante waarde van de toekomstige kasstromen (rente en aflossing). Posities in rekening courantsaldi worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingsmodellen. Creditposities in derivaten worden separaat verantwoord onder de overige schulden.

Overigebeleggingen

Infrastructuur

Niet beursgenoteerde belangen in infrastructuur beleggingen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen, de overige onderliggende activa en de onderliggende verplichtingen.

Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

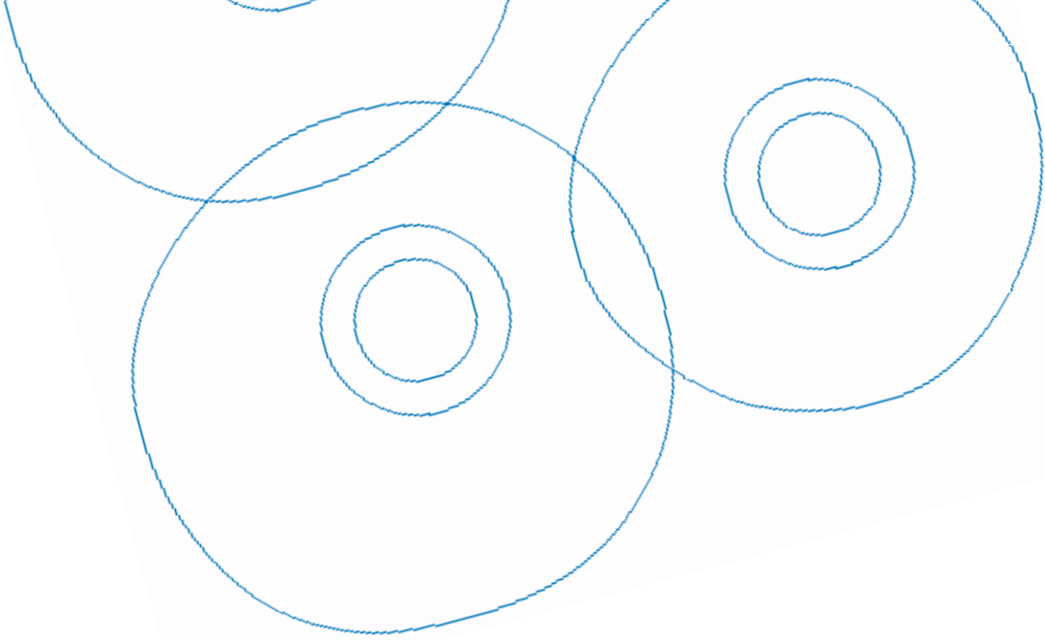
Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de technische voorziening voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit Financieel Toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Beleidsreserve

De Beleidsreserve is gelijk aan de totale reserve onder aftrek van de Gebonden reserve, de bestemmingsreserve beleggingen en de bestemmingsreserve AOP-regeling.

Bestemmingsreserve beleggingen

De bestemmingsreserve beleggingen wordt aangehouden als buffer voor neerwaartse koersfluctuaties van beleggingen. De omvang van deze reserve wordt bepaald aan de hand van de standaardtoets van DNB. Zie hiervoor de paragraaf solvabiliteitsrisico in het hoofdstuk Risicobeheer en derivaten (8.5.7)

Bestemmingsreserve AOP

Als onderdeel van de algehele voorziening pensioenverplichtingen wordt een voorziening van AOP gevormd op gelijke sterfte- en interestgrondslagen als de voorziening van de basisregeling. Voor revalidatie hanteren wij (net als bij premievrijstelling) 90%. Het resultaat op de AOP regeling wordt jaarlijks gedoteerd of onttrokken aan de AOP reserve

Technische voorziening

Technische voorziening

De technische voorziening wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de technische voorziening is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstrekte deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2010:

- Rekenrente: De per 2010 bepaalde voorziening wordt ook gevonden door het actuariële contant maken van de verworven pensioenaanspraken tegen een gelijkblijvende rekenrente van 3,43% (2009: 3,86%).
- Overlevingstafels: AG prognosetafels 2010-2060, waarbij de sterftekansen zijn vermenigvuldigd met een leeftijdsafhankelijke factor die zijn gebaseerd op de ervaringssterfte van het fonds.
- Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd volgens de sterftetafel GBM/V 1985-1990, met uitzondering van de leeftijden 60 tot en met 65. Voor deze leeftijden wordt 100% gehanteerd. Vanaf leeftijd 65 wordt de werkelijke burgerlijke staat gehanteerd.
- Voor partnerpensioenen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Kostenopslag ter grootte van 2% van de technische voorziening in verband toekomstige administratie- en excassokosten.

- Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is uitgegaan van een revalidatiekans van 10%.
- Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden en vervolgens in 10 jaar lineair afgeschreven tot nihil.

Schattingwijziging technische voorzieningen

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de marktwaarde van de technische voorzieningen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het fonds.

De huidige grondslag voor overlevingskansen is gebaseerd op de door het Actuarieel Genootschap (AG) in 2010 gepubliceerde Prognosetafel 2010-2060. De AG Prognosetafel 2010-2060 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De publicatie van de nieuwe prognosetafel is aanleiding geweest om de sterftegrondslagen die het fonds hanteert te herzien. Het fonds heeft daarvoor in 2010 een onderzoek verricht naar de gehanteerde ervaringssterfte. Het onderzoek is gebaseerd op data van het fonds over de periode 2001 tot en met 2009. Op basis van het onderzoek heeft het fonds besloten de ervaringssterfte voor hoofdverzekerden en medeverzekerden aan te passen.

De overgang naar de nieuwe prognosetafel gewijzigde ervaringssterfte leidt tot een stijging van de technische voorziening van 7,2% per 31 december 2009. In de jaarrekening 2009 was in afwachting op de publicatie van de nieuwe AG prognosetafel een opslag voor verwachte verbeterde overlevingskansen genomen van 4,5%. Per saldo resulteert een dotatie van de technische voorziening van € 1.865 in het huidige boekjaar. In het mutatieoverzicht technische voorzieningen is dit verantwoord onder de regel 'wijziging overige actuariële uitgangspunten'.

De vaststelling van de toereikendheid van de technische voorziening is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze schattingwijzigingen is verantwoord in het resultaat van het verslagjaar.

7.4.4 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen risico fonds

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen, alsmede premies van de Stichting Voortzetting Pensioenverzekering (FVP). Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten risico fonds

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderings.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

De kosten uit hoofde van beheervergoeding alsmede transactiekosten gerelateerd aan beleggingen zijn in mindering gebracht op de directe en indirecte beleggingsopbrengsten.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking uit technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Mutatie technische voorzieningen voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks valt een percentage van de uitkeringen vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten). Daarnaast wordt een percentage van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

7.4.5 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

7.5 Toelichting op de Balans

7.5.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Ultimo 2010	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	11.486	35.879	43.647	55.795	2.463	149.270
Beleggingsdebiteuren	270	-	43	-	-	313
Liquide middelen	119	-	-	-	140	259
Beleggingscrediteuren	-9	-41	-	-	-	-50
Stand per 31 december 2010	11.866	35.838	43.690	55.795	2.603	149.792

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Ultimo 2009	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	13.257	27.629	39.153	32.877	2.543	115.459
Beleggingsdebiteuren	150	-	47	-	-	197
Liquide middelen	2.720	-	-	-	620	3.340
Beleggingscrediteuren	-521	-	-	-	-	-521
Stand per 31 december 2009	15.606	27.629	39.200	32.877	3.163	118.475

Als gevolg van het toepassen van look-through principe bij het LOF zijn de negatieve derivaten binnen het LOF voor zowel 2009 (28.719) als 2010 (50.029) gepresenteerd onder de 'overige schulden en overlopende passiva'.

Verloopoverzicht van belegde waarden per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten (1)	Overige beleggingen	Totaal
Ultimo 2010	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2010	13.257	27.628	39.153	32.877	2.544	115.459
Aankopen / verstrekkingen	1.884	6.223	22.582	5.915	4.452	41.056
Verkopen / aflossingen	-3.181	-2.684	-23.248	-3.220	-4.565	-36.898
Overige mutaties	-	-	-15	20	-	5
Gerealiseerde herwaardering	-31	37	3.504	-100	3	3.413
Ongerealiseerde herwaardering	-443	4.675	1.671	-1.007	29	4.925
	11.486	35.879	43.647	34.485	2.463	127.960
Mutatie derivaten passiva	-	-	-	21.310	-	21.310
Stand per 31 december 2010	11.486	35.879	43.647	55.795	2.463	149.270

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten (1)	Overige beleggingen	Totaal
Ultimo 2009	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2009	15.300	15.338	40.628	7.023	2.752	81.041
Aankopen / verstrekkingen	477	9.944	36.019	1.538	589	48.567
Verkopen / aflossingen	-1.710	-2.651	-42.550	-1.585	-850	-49.346
Overige mutaties	-34	-1	2.866	-2.865	34	-
Gerealiseerde herwaardering	-68	133	2.239	47	1	2.352
Ongerealiseerde herwaardering	-708	4.865	-49	-	18	4.126
	13.257	27.628	39.153	4.158	2.544	86.740
Mutatie derivaten passiva	-	-	-	28.719	-	28.719
Stand per 31 december 2009	13.257	27.628	39.153	32.877	2.544	115.459

(1) De hieronder opgenomen waarden betreffen belegde gelden in derivaten welke onder de activa zijn opgenomen onder de 'beleggingen voor risico pensioenfondsen', met daarop in mindering gebracht de derivaten welke onder de passiva als onderdeel van de 'overige schulden' zijn opgenomen.

Reële waarde

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	marktnoteringen (direct en afgeleid) EUR	waarderingsmodellen- en technieken EUR	totaal EUR
Actief per 31 december 2010			
Vastgoedbeleggingen	-	11.486	11.486
Aandelen	35.879	-	35.879
Vastrentende waarden	29.246	14.401	43.647
Derivaten	-	55.795	55.795
Overige beleggingen	75	2.388	2.463
	65.200	84.070	149.270
Passief per 31 december 2010			
Derivaten		50.029	50.029
Actief per 31 december 2009			
Vastgoedbeleggingen	-	13.257	13.257
Aandelen	27.413	216	27.629
Vastrentende waarden	39.060	93	39.153
Derivaten	-	32.877	32.877
Overige beleggingen	1.040	1.503	2.543
	67.513	47.946	115.459
Passief per 31 december 2009			
Derivaten		28.719	28.719

Schattingen van de reële waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de markt-omstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld. Ultimo 2010 is van de waarde zoals opgenomen onder waarderingsmodellen en –technieken €0 (2009: €216) gebaseerd op niet door een accountant gecertificeerde cijfers.

Schatting van reële waarde

Vastgoed

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waarderingsmodellen en –technieken betreft voornamelijk direct vastgoed.

Zoals bij de grondslagen staat vermeld is de waarde gebaseerd op de taxatiewaarde. Deze taxaties worden verricht door verscheidene externe erkende taxateurs. Iedere externe taxateur hanteert binnen, de algemene richtlijnen zoals binnen de branche gelden, eigen uitgangspunten. De richtlijnen binnen de branche geven aan dat voor de waardebepaling in dit geval moet worden uitgegaan van de verkoopwaarde van een object met als doelstelling om met het object huurinkomsten te genereren. Als basis wordt hiervoor een contante waardeberekening gebruikt van de toekomstige kasstromen.

Aandelen

Van de belegde waarde in aandelen staat de waarde van private equity beleggingen opgenomen als vastgesteld op basis van 'waarderingsmodellen en –technieken'.

Het fonds neemt alleen via tussenkomst van externe fondsbeheerders deel in private equitybeleggingen. Voor de waardering van deze beleggingen wordt uitgegaan van de waardebepaling welke is opgesteld ten behoeve van deze externe fondsbeheerders. De waardering vindt plaats op basis van fair value. De wijze waarop de fair value wordt bepaald is afhankelijk van de externe fondsbeheerder en van de aard van de belegging. De volgende variabelen kunnen hierbij een rol spelen: de aanschafwaarde voor wat betreft recente investeringen; toekomstige kasstromen; waarde van de activa; waardering van vergelijkbare objecten. Bij de waardering wordt in zijn algemeenheid rekening gehouden met een waardereductie in geval van beperkte verhandelbaarheid

Vastrentende waarden

Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld betreft hoofdzakelijk de leningen op schuldbekentenis en hypotheek. De berekeningsgrondslag staat reeds vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de rentevoet welke hierbij wordt gehanteerd:

	2010	2009
	%	%
Vastrentende waarden	3,15	3,56

Derivaten

Bij de schatting van de reële waarde van derivaten wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen. Deze kasstromen worden op basis van de zero coupon swapcurve contant gemaakt.

- **Overige beleggingen**

Het niet marktgenoteerde deel van de overige beleggingen betreft beleggingen in infrastructuur. Het fonds neemt alleen via tussenkomst van externe fondsbeheerders deel in infrastructurele beleggingen. Voor de waardering van deze beleggingen wordt uitgegaan van de waardebeoordeling welke is opgesteld ten behoeve van deze externe fondsbeheerders. De waardering vindt plaats op basis van fair value. De wijze waarop de fair value wordt bepaald is afhankelijk van de externe fondsbeheerder en van de aard van de belegging. De volgende variabelen kunnen hierbij een rol spelen: de aanschafwaarde voor wat betreft recente investeringen; toekomstige kasstromen; waarde van de activa; waardering van vergelijkbare objecten.

Belegde waarden in vastgoed

	2010	2009
	EUR	EUR
Direct vastgoed	7.645	11.136
Indirect vastgoed	3.841	2.121
Stand per 31 december	11.486	13.257

100% van het direct vastgoed is getaxeerd door onafhankelijke, beëdigde taxateurs, 0% is intern getaxeerd.

In de vastgoedportefeuille zijn geen kantoorpanden opgenomen die worden verhuurd aan aangesloten werkgevers. Met betrekking tot de vrije verhandelbaarheid door het fonds gelden er geen restricties.

De directe vastgoedportefeuille is volledig in Nederland belegd. In de portefeuille is een bedrag van €0 (2009: €0) aan herontwikkeling begrepen. Objecten in het boekjaar verkocht maar met levering in het volgende boekjaar zijn niet als verkoop in het boekjaar verantwoord.

Belegde waarden in aandelen

	2010	2009
	EUR	EUR
Aandelenbeleggingsfondsen	35.521	27.412
Venture Capital (Private Equity)	358	216
Stand per 31 december	35.879	27.628

Per balansdatum zijn geen aandelen uitgeleend (2009: €0) (bruikleen/ security lending). *

* Bij BGI waarin bedrijfstakpensioenfondsen voor de schoenmakerij belegt is wel sprake van security lending.

Belegde waarden in vastrentende waarden

	2010 EUR	2009 EUR
Obligaties	11.071	12.917
Credit funds	6.738	6.977
Leningen op schuldbekentenissen	1.258	2.191
Hypotheken	-	27
Deposito's	5.589	3.489
Inflation linked bonds	4.831	4.609
Obligatiebeleggingsfondsen	6.516	6.804
Kortlopende vorderingen op banken	7.644	2.139
Stand per 31 december	43.647	39.153

Per balansdatum zijn geen obligaties uitgeleend (2009: €0) (bruikleen/security lending).*

Belegde waarden in derivaten

	2010 EUR	2009 EUR
Aandelenderivaten	1.588	-
Rentederivaten	54.207	32.877
Stand per 31 december	55.795	32.877

Belegde waarden in overige beleggingen

	2010 EUR	2009 EUR
Infrastructuur	1.817	1.503
Beleggingsfondsen	646	1.041
Stand per 31 december	2.463	2.544

* Bij BGI waarin bedrijfstakpensioenfondsen voor de schoenmakerij belegt is wel sprake van security lending.

Beleggingsdebiteuren

	2010	2009
	EUR	EUR
Nog af te wikkelen transacties	231	104
Te vorderen bedragen uit hoofde van:		
• dividend- en couponbelasting	-	2
• interest	43	47
• huur	38	44
Overige	1	-
Stand per 31 december	313	197

Beleggingscrediteuren

	2010	2009
	EUR	EUR
Nog af te wikkelen transacties	-	505
Te betalen bedragen uit hoofde van:		
- dividend- en couponbelasting	41	-
• huur	9	14
Overige	-	2
Stand per 31 december	50	521

7.5.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

	2010	2009
	EUR	EUR
Vordering op werkgevers	7	79
Nog te factureren premie	113	331
Overige vorderingen	9	13
Stand per 31 december	129	423

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Vorderingen op werkgevers'

	2010	2009
	EUR	EUR
Werkgevers	74	188
Voorziening dubieuze debiteuren	-67	-109
Stand per 31 december	7	79

In 2010 is een bedrag van €23 onttrokken aan de voorziening (2009: onttrokken €11). Er werd een bedrag van €19 aan premies over voorgaande jaren als oninbaar afgeschreven (2009: €4).

7.5.3 Overige activa

	2010	2009
	EUR	EUR
Liquide middelen	376	163
Stand per 31 december	376	163

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

7.5.4 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	beleids- reserve EUR	bestemings- reserve AOP EUR	bestemmings- reserve beleggingen EUR	totaal EUR
Stand per 31 december 2009	2.884	1.184	12.689	16.757
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-709	115	-1.411	-2.005
Stand per 31 december 2010	2.175	1.299	11.278	14.752

	beleids- reserve EUR	bestemmings- reserve AOP EUR	bestemmings- reserve beleggingen EUR	totaal EUR
Stand per 31 december 2008	2.254	1.374	9.969	13.597
Uit bestemming saldo van baten en lasten	630	-190	2.720	3.160
Stand per 31 december 2009	2.884	1.184	12.689	16.757

Overeenkomstig de wijziging van artikel 146 van de Pensioenwet per 2 juli 2009 is artikel 390 Titel 9 Boek 2 BW niet langer van toepassing. Hiermee vervalt voor de pensioenfondsen vanaf 1 januari 2009 de verplichting tot het opnemen van een herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve is per 1 januari 2009 toegevoegd aan de overige reserves.

Solvabiliteit

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Aanwezig vermogen	100.017	117,3	90.223	122,8
Af: technische voorziening op FTK-waardering	85.265	100,0	73.466	100,0
Eigen vermogen	14.752	17,3	16.757	22,8
Af: vereist eigen vermogen	11.278	13,2	12.689	17,3
Vrij vermogen	3.474	4,1	4.068	5,5
Minimaal vereist eigen vermogen	3.785	4,4	3.264	4,4
Dekkingsgraad		117,3		122,8

Als het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikende solvabiliteit. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model van DNB.

7.5.5 Technische voorziening voor risico fonds

Specificatie technische voorziening naar aard

	2010	2009
	EUR	EUR
Basisregeling	83.939	73.175
Andere technische voorzieningen	1.326	291
Stand per 31 december	85.265	73.466

Mutatieoverzicht technische voorziening

	2010	2009
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	73.466	68.753
Pensioenopbouw	3.164	3.623
Indexering en overige toeslagen	-5	2.061
Rentetoevoegingen	978	1.761
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-2.362	-2.016
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	10	27
Wijziging marktrente	8.297	-4.161
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	2.543	3.370
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-223	140
Overige wijzigingen	-603	-92
Stand per 31 december	85.265	73.466

In het verloopoverzicht is het verloop van de technische voorzieningen en overige technische voorzieningen opgenomen.

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten lasten.

Specificatie technische voorzieningen naar categorieën deelnemers

	2010	2009
	EUR	EUR
Actieve deelnemers	34.983	28.992
Pensioengerechtigden	25.856	22.249
Gewezen deelnemers	22.132	19.399
Overigen	622	1.385
Netto pensioenverplichtingen	83.593	72.025
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	1.672	1.441
Stand per 31 december	85.265	73.466

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 65 jaar. Eerder met pensioen is ook mogelijk, dit heeft gevolgen voor de hoogte van de pensioenuitkering. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,245% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan (maximaal) het loon Wfsv. Ook geldt een franchise. In 2010 bedroeg deze €10.481. Tot dit bedrag wordt geen premie geheven noch pensioen opgebouwd. In geval van deeltijdwerk wordt de franchise naar rato toegepast. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is verplicht vanaf de leeftijd van 21 jaar, dan wel vanaf de datum van indiensttreding bij een werkgever in de bedrijfstak.

Toeslagverlening

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. De premie bevat geen expliciete opslag ten behoeve van het toeslagbeleid. Bovendien wordt er door het pensioenfonds geen reserve aangehouden om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. De voorwaardelijke toeslagen worden gefinancierd uit overrendementen. Met betrekking tot de mate van de feitelijke toekenning heeft het bestuur besloten de onderstaande beleidsstaffel als leidraad te hanteren. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming zal het bestuur andere relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw nemen.

Het bestuur streeft er naar om de opgebouwde pensioenrechten van de actieve en de inactieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de hand van het CBS-indexcijfer van de regelingslonen. Voor deze voorwaardelijke toeslagen is zoals gezegd geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald (variant D1 van de toeslagenmatrix). Het bestuur hanteert als leidraad de volgende indexatiestaffel:

- bij een dekkingsgraad onder de FTK vereiste dekkingsgraad: geen toeslag
- bij een dekkingsgraad tussen de FTK vereiste dekkingsgraad en de FTK vereiste dekkingsgraad plus 30%: toeslag naar rato
- bij een dekkingsgraad hoger dan de FTK vereiste dekkingsgraad plus 30%: volledige toeslag

Het beleid heeft als uitgangspunt dat de middelen van het pensioenfonds toereikend dienen te zijn. Het bestuur streeft er naar de opgebouwde pensioenen en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de stijging van het CBS-indexcijfer van de regelingslonen. Het bestuur volgt met dit beleid categorie D1 zoals beschreven in de toeslagenmatrix. Dat betekent dat er geen recht bestaat op toekomstige verhogingen en dat de toeslagen een voorwaardelijk recht zijn. Het verhogingspercentage stelt het bestuur jaarlijks vast en maakt daarbij gebruik van de resultaten uit de continuïteitsanalyse. Op basis van de continuïteitsanalyse kan het bestuur besluiten om af te wijken van de in het toeslagbeleid omschreven basis voor het verhogingspercentage.

In de afgelopen jaren zijn de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen verhoogd met respectievelijk 2,85% per 1 oktober 2009, per 1 oktober 2008 met 1,75% en met 1,95% per 1 oktober 2007. In 2010 zijn de pensioenaanspraken niet verhoogd.

7.5.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

	2010 EUR	2009 EUR
Schulden aan werkgevers	28	6
Uitkeringen	-1	1
Derivaten	50.029	28.719
Belastingen en premies sociale verzekeringen	41	36
Waardeoverdrachten	55	2
Overige schulden	128	74
Stand per 31 december	50.280	28.838

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Derivaten'

	2010 EUR	2009 EUR
Rentederivaten	50.029	28.719
Stand per 31 december	50.029	28.719

7.5.7 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het surplus op FTK-grondslagen is als volgt:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Technische voorzieningen (FTK-waardering)		85.265		73.466
Buffers:				
S1 Renterisico	3.280		3.989	
S2 Risico zakelijke waarden	7.956		9.465	
S3 Valutarisico	4.393		3.550	
S4 Grondstoffenrisico	-		-	
S5 Kredietrisico	829		137	
S6 Verzekeringstechnisch risico	2.657		2.268	
S7 Liquiditeitsrisico	-		-	
S8 Concentratierisico	-		-	
S9 Operationeel risico	-		-	
Diversificatie-effect	-7.837		-6.720	
Aanvulling tot 5% Technische voorzieningen	-		-	
Totaal S (artikel 132 Pensioenwet)		11.278		12.689
Vereist vermogen		96.543		86.155
Aanwezig vermogen (totaal activa - schulden)		100.017		90.223
Surplus		3.474		4.068

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaard model van DNB toe, waarbij, uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix. Bij de vergelijkende cijfers 2009 wordt in bovenstaande tabel de toetswaarde solvabiliteit als uitgangspunt wordt genomen; dat is gebaseerd op de feitelijke asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het fonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het fonds loopt nader toegelicht.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden, directe vastgoed en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de marktwaarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	waarde balanspost 31 december 2010 EUR	31 december 2010	31 december 2009
Duration van de vastrentende waarden	43.647	5,25	3,53
Duration van de technische voorziening	85.265	19,00	18,00

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkinggraad zal stijgen.

Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkinggraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt. Met een swaption kan het pensioenfonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het fonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico). Het renterisico is in 2010 afgedekt voor 75% (2009: 75%).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Resterende looptijd < 1 jaar	23.011	53	14.778	38
Resterende looptijd <= 5 jaar	8.411	19	12.072	31
Resterende looptijd > 5 jaar	12.225	28	12.303	31
	43.647	100	39.153	100

Gevoeligheidsanalyse

In onderstaande tabel wordt de gevoeligheid van de dekkinggraad getoond voor waardeveranderingen van de aandelenbeleggingen en voor verschuivingen van de rente. In het midden van de tabel staat de huidige dekkinggraad van 117%.

	Aandelen					
		-30%	-15%	0%	15%	30%
Rente	-1,00%	104%	107%	111%	115%	120%
	-0,50%	106%	110%	114%	119%	124%
	0,00%	109%	113%	117%	123%	129%
	0,50%	112%	116%	121%	127%	133%
	1,00%	114%	119%	124%	131%	138%

Doordat renterisico deels is afgedekt, zullen plotselinge schokken in de rente nog wel invloed hebben op de dekkingsgraad. Dit geldt uiteraard ook voor schokken op de aandelenbeurs, aangezien dit risico niet is afgedekt. Indien gelijktijdig de lange rente met 1-punt daalt én de aandelenkoersen met 30% dalen, zal de dekkingsgraad afnemen tot 104%.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop wordt het prijsrisico gehedged middels het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals futures.

De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Kantoren	480	4	530	4
Winkels	835	7	3.845	29
Woningen	6.330	55	6.761	51
Participaties in vastgoedmaatschappijen	3.841	34	2.121	16
	11.486	100	13.257	100

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Nederland	11.486	100	13.257	100
	11.486	100	13.257	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Beleggingsinstelling	35.879	100	27.628	100
	35.879	100	27.628	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Nederland	358	1	1.330	5
Buitenland binnen EU	24.704	69	17.555	63
Buitenland buiten EU	10.817	30	8.743	32
	35.879	100	27.628	100

Het fonds heeft er niet voor gekozen om het prijsrisico middels derivaten af te dekken.

Valutarisico

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2010 circa €22.696 (2009: €7.732). Het valutarisico is in overeenstemming met het beleggingsbeleid niet afgedekt. Het valutarisico wordt in de volgende tabel weergegeven.

	31 december 2010	31 december 2009
	EUR netto positie (na)	EUR netto positie (na)
EUR	77.065	71.265
GBP	7.660	5.764
JPY	4.606	3.733
USD	5.320	4.767
Overige	5.109	4.227
	99.761	89.756

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Over beursgenoteerde derivaten wordt geen kredietrisico gelopen.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geld-leningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de vastrentende waarden naar sector weergegeven:

	2010 EUR	2009 EUR
Nederlandse overheidsinstellingen	7.737	3.907
Buitenlandse overheidsinstellingen	14.758	16.428
Beleggingsinstellingen	6.606	-
Financiële instellingen	11.742	3.240
Handel- en industriële bedrijven	716	-
Andere instellingen	2.088	15.578
	43.647	39.153

De verdeling van vastrentende waarden naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

	2010 EUR	2009 EUR
Mature markets	43.461	38.933
Emerging markets	186	220
	43.647	39.153

Beleggingen waarvan de uitgevende partij is gevestigd in Azië (exclusief Japan), Latijns Amerika of Rusland worden gerekend tot de regio 'Emerging Markets'.

Beleggingen uit de beleggingsportefeuille waarvan van uitgevende partijen in overige landen zijn gevestigd, worden gerekend tot beleggingen in 'Mature markets'.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
AAA	11.954	28	13.556	35
AA	2.760	6	2.363	6
A	7.088	16	7.404	19
BBB	699	2	779	2
BB	62	0	29	0
Overig	21.084	48	15.022	38
	43.647	100	39.153	100

De categorie overig betreft voor €20.993 Nederlandse debiteuren. Hiervan betreft €13.751 beleggingen in het LOF. De achterliggende partijen hierbij zijn met name gemeentes en Nederlandse banken zoals ING en ABN Amro. Het overige gedeelte betreft voornamelijk beleggingen in beleggingspools bij andere instellingen. Van het overige gedeelte is het niet mogelijk om een betrouwbare verdeling over de categorieën van kredietwaardigheid te realiseren.

Verzekeringstechnische risico (actuariële risico's)

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG prognosetafel 2010-2060 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het beleid van het fonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet her te verzekeren.

Indexatierisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake indexatie en toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal of welke meer dan 5% van de beleggingscategorie waartoe de belegging behoort, uitmaakt.

Dit betreft per 31 december de volgende posten (percentage ten opzichte van het totaal van de betreffende assetcategorie in 2010 respectievelijk 2009):

	31 december 2010		31 december 2009	
	EUR	%	EUR	%
Duitsland	3.099	7	3.210	8
Italië	3.879	9	3.970	10
Frankrijk	4.029	9	5.056	13
Nederland	1.075	3	1.084	3
	12.082	28	13.320	34

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor

andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekent inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Het fonds maakt gebruik van de volgende instrumenten:

- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2010:

Type contract	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
Gekochte opties	32.000	1.588	-
Interest rate swaps	105.794	54.207	50.029
		55.795	50.029

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2009:

Type contract	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
Interest rate swaps	48.411	32.877	28.719
	48.411	32.877	28.719

Ter zake van de swaps bedroeg de waarde van de ontvangen zekerheden (collateral) ultimo 2010 €4.098 (2009: €4.285). Het fonds neemt geen deel aan een zogenaamd "security lending programme".

7.5.8 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ontvangen zekerheden en garanties

Er zijn geen ontvangen zekerheden en garanties voorzover niet reeds in de jaarrekening toegelicht.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met een serviceorganisatie welke loopt tot en met 31 december 2011. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingensystematiek. Deze systematiek bestaat zowel uit vaste als variabele componenten. De verwachte vergoeding in 2011 bedraagt € 860.

Investing- en stortingsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

	2010	2009
	EUR	EUR
Private equity	375	444
	375	444

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het fonds en heeft het fonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Verstreckte zekerheden en garanties

Het fonds heeft geen verstreckte zekerheden en garanties anders dan reeds in deze jaarrekening opgenomen.

7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

7.6.1 Premiebijdragen risico fonds

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 13% van de loonsom. De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2010	2009
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	4.186	4.801
Feitelijke premie	3.465	3.543
Gedempte premie	4.096	4.250

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2009 gepubliceerd door DNB). Het bestuur heeft de gedempte premie vastgesteld op 4% rekenrente. Dit is een prudente inschatting van het toekomstige rendement.

In de gedempte premie is rekening gehouden met de vrijval van de solvabiliteitsopslag van de uitkeringen. Uit het overzicht blijkt dat de feitelijke premie lager is dan de gedempte premie en de kostendekkende premie. De feitelijke premie is derhalve niet kostendekkend.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2010	2009
	EUR	EUR
Kosten pensioenopbouw	3.164	3.623
Pensioenuitvoeringskosten	659	616
Solvabiliteitsopslag	558	535
Mutatie technische voorzieningen voor excassokosten	10	27
Afslag i.v.m. toetsing op oude sterftegrondslagen	-205	-
	4.186	4.801

Bij de opstelling in bovenstaande tabel is rekening gehouden met het feit dat het fonds andere grondslagen (AG Prognosetafel 2005-2050) hanteerde toen de premie werd vastgesteld. Het verschil tussen de benodigde premie op oude en huidige grondslagen (AG Prognosetafel 2010-2060 en gewijzigde ervaringssterfte) is opgenomen onder 'Afslag in verband met toetsing op oude grondslagen'.

De kosten pensioenopbouw betreffen de kosten van de jaarinkoop van de pensioenaanspraken inclusief de kosten voor premievrijstelling voor nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en daarom geen onderdeel van de kosten pensioenopbouw. De pensioenuitvoeringskosten volgen uit de staat van baten en lasten. De solvabiliteitsopslag wordt berekend door het percentage vereist vermogen per 31 december 2009 (17,3%) te vermenigvuldigen met de kosten pensioenopbouw (inclusief opslag excassokosten).

Het fonds hanteert een premiekorting van 1,8%-punt. Er is geen sprake van directe toegepaste premierugstortingen en /of premieopslagen.

7.6.2. Beleggingsresultaten risicofonds

	Directe beleggings-	Indirecte beleggings-	Kosten van	Totaal
	opbrengsten	opbrengsten	vermogensbeheer	
2010	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	985	-19	-199	767
Aandelen	3	4.712	-118	4.597
Vastrentende waarden	105	5.168	-77	5.196
Derivaten	-	-1.107	-5	-1.112
Overige beleggingen	-3	25	5	27
	1.090	8.779	-394	9.475

	Directe beleggings-	Indirecte beleggings-	Kosten van	Totaal
	opbrengsten	opbrengsten	vermogensbeheer	
2009	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	1.266	-776	-343	147
Aandelen	80	4.997	-62	5.015
Vastrentende waarden	113	3.549	-60	3.602
Derivaten	-	-1.312	-3	-1.315
Overige beleggingen	1	-592	-1	-592
	1.460	5.866	-469	6.857

De kosten vermogensbeheer bestaan voor € 121 (2009: € 280) uit exploitatiekosten vastgoed, € 47 (2009: € 60) uit administratiekosten vastgoed en voor € 192 (2009: € 129) uit administratiekosten vermogensbeheer.

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten.

7.6.3 Overige baten

	2010	2009
	EUR	EUR
Andere baten	21	30
	21	30

7.6.4 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

7.6.5 Indexering en overige toeslagen

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de gewezen deelnemers en gepensioneerden jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de CAO. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

In onderstaande tabel zijn de toegekende toeslagen over de afgelopen jaren weergegeven. Er is geen sprake van onderscheid tussen de toeslag voor actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers:

Jaar	Percentage
2010	0
2009	2,85
2008	1,75
2007	1,95
2006	0,80
2005	1,60

7.6.6 Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 4,303% (2009: 2,544%), zijnde € 978 (2009:€1.763).

Het rentepercentage is afgeleid van de eenjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per begin van het boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

7.6.7 Pensioenuitkeringen

	2010	2009
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	1.386	1.242
Partnerpensioen	622	612
Wezenpensioen	10	13
Invalideitpensioen	66	78
Afkopen	241	92
	2.325	2.036

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 420,69 (2009: € 417,74) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

7.6.8 Pensioenuitvoeringskosten

	2010	2009
	EUR	EUR
Bestuurskosten	88	83
Administratiekostenvergoeding	463	422
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	61	65
Accountantskosten	25	27
Contributies en bijdragen	5	4
Overig	17	15
	659	616

De totale pensioenuitvoeringskosten zijn met € 43 gestegen ten opzichte van 2009, waarvan € 41 stijging in de administratiekosten betreft. Deze stijging wordt verklaard door het project afkopen dat in 2010 plaats vond.

De accountantskosten, zoals hierboven opgenomen als onderdeel van de pensioenuitvoeringskosten, kunnen als volgt worden

gespecificeerd:

	2010	2009
	EUR	EUR
Controle van de jaarrekening	25	25
Andere controle opdrachten	-	2
	<u>25</u>	<u>27</u>

7.6.9 Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De pensioenuitvoering is volledig uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer.

7.6.10 Bezoldiging bestuurders

De transacties met bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten, overige kosten bestuur en overige bestuurskosten 2010: € 88 (2009: € 83).

Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

7.6.11 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

7.6.12 Wijziging overige actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de reële waarde van de technische voorziening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het fonds.

De huidige grondslag voor overlevingskansen is gebaseerd op de door het Actuariel Genootschap (AG) in 2010 gepubliceerde Prognosetafel 2010-2060. De AG Prognosetafel 2010-2060 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De publicatie van de nieuwe prognosetafel is aanleiding geweest om de sterftegrondslagen die het fonds hanteert te herzien. Het fonds heeft daarvoor in 2010 een onderzoek verricht naar de gehanteerde ervaringssterfte. Het onderzoek is gebaseerd op data van het fonds over de periode 2001 tot en met 2009. Op basis van het onderzoek heeft het fonds besloten de ervaringssterfte voor hoofdverzekerden en medeverzekerden aan te passen.

De overgang naar de nieuwe prognosetafel gewijzigde ervaringssterfte leidt tot een stijging van de technische voorziening van 7,2% per 31 december 2009. In de jaarrekening 2009 was in afwachting op de publicatie van de nieuwe AG prognosetafel een opslag voor verwachte verbeterde overlevingskansen genomen van 4,5%. Per saldo resulteert een dotatie van de technische voorziening van € 1.865 in het huidige boekjaar. Dit is opgenomen in het effect schattingswijziging.

Twee andere componenten die onderdeel uitmaken van dit effect zijn toevoeging voor voorziening voor nog niet ingegaan pensioen van reeds overleden deelnemers (€ 74) en een extra voorziening voor inkoop verleden diensttijd (€ 604).

De wijziging van de voorziening door toepassing van deze nieuwe sterftegrondslagen is als volgt:

	2010
	EUR
Voorziening per 31 december 2009 op oude sterftegrondslagen	73.466
Opslag nieuwe sterftegrondslagen	1.865
	<hr/>
Voorziening per 1 januari 2010 op nieuwe sterftegrondslagen	75.331

De vaststelling van de toereikendheid van de technische voorziening is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze schattingswijzigingen is verantwoord in het resultaat van het verslagjaar.

7.6.13 Overige wijzigingen in de technische voorziening

	2010	2009
	EUR	EUR
Resultaat op kanssystemen		
Sterfte	-282	3
Arbeidsongeschiktheid	3	-1
Mutaties	42	9
Totaal resultaat op kanssystemen	-237	11
Overige resultaten		
Diversen	-366	-80
Totaal overige resultaten	-366	-80
Totaal overige wijzigingen in de technische voorzieningen	-603	-69

De post diversen betreft de wijziging van de voorziening IBNR voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers om in de WIA terecht te komen. Deze voorziening neemt af vanwege de afname van de invaliditeitsopslag in de nieuwe regeling.

7.6.14 Saldo overdracht van rechten

	2010 EUR	2009 EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-44	-118
Uitgaande waardeoverdrachten	227	25
Subtotaal	183	-93
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	60	181
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-283	-41
Totaal overige resultaten	-223	140
Saldo overdracht van rechten	-40	47

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

Als gevolg van onderdekking bij pensioenfondsen is de onderlinge afrekening van waardeoverdrachten tot stilstand gekomen. Zodra de financiële positie van een pensioenfonds dit toelaat zal de onderlinge afrekening weer worden hervat.

7.6.15 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

7.6.16 Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft de jaarrekening 2010 vastgesteld in de vergadering van juni 2011.

De Meern, 23 juni 2011.

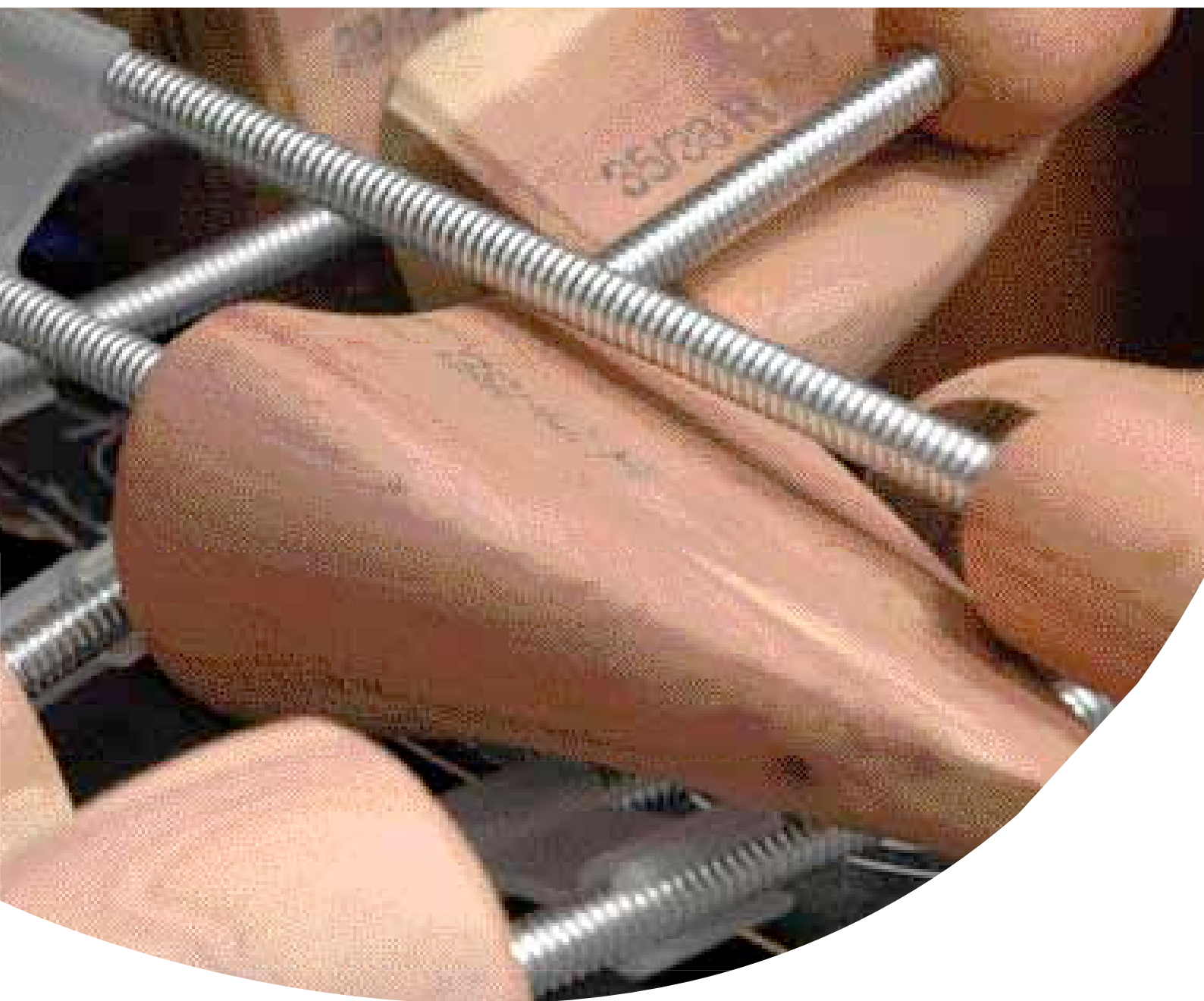
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij,

M.G. Hoekenga-Idema
Voorzitter

J. Suarez Menendez
Secretaris

8 Overige gegevens

8.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het voorstel resultaatbestemming 2010 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij heeft de jaarrekening 2010 vastgesteld in de vergadering van 14 juni 2011.

8.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2010 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2010 en de staat van baten en lasten over 2010 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en met inachtneming van het bepaalde in artikel 146 Pensioenwet. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij per 31 december 2010 en van het saldo van baten en lasten over 2010 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) met inachtneming van het bepaalde in artikel 146 Pensioenwet.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 23 juni 2011

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel ondertekend door drs. H.C. van der Rijst RA

8.3 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij te Utrecht is aan Towers Watson B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2010.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegeven verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

De feitelijk ontvangen premie over boekjaar 2010 is lager dan de minimaal te ontvangen bijdrage en is daarmee niet kostendekkend.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van de artikelen 128 (hoogste kostendekkende premie) en 129 (premiëkorting).

Met betrekking tot artikel 132 (vereist eigen vermogen) merk ik op dat het risicoprofiel van het pensioenfonds, als gevolg van het actieve beleggingsbeleid, naar mijn mening afwijkt van de uitgangspunten voor het gebruik van het standaardmodel. Hoewel dit hoogstwaarschijnlijk een niet-materiële invloed heeft op het vereist eigen vermogen, is het naar mijn mening verstandig te onderzoeken of en in welke mate het standaardmodel kan worden aangepast om zo goed mogelijk rekening te houden met deze risico's

Bij artikel 137 (financiering voorwaardelijke toeslagverlening) merk ik op dat het pensioenfonds niet voldoet aan de consistentie vereisten met betrekking tot het voorwaardelijk toeslagbeleid als bedoeld in artikel 95, lid 1 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakingpensioenfonds voor de Schoenmakerij is naar mijn mening voldoende voor wat betreft de nominale aanspraken. De mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen zijn beperkt.

Apeldoorn, 23 juni 2011

ir. drs. G. Veluwenkamp AAG
verbonden aan Towers Watson B.V.

8.4 Resultaatbestemming volgens statuten

Er is geen resultaatbestemming in de statuten opgenomen.

8.5 Resultaatbestemming

Het voorstel voor de resultaatbestemming is geformuleerd in de rekening van baten en lasten.

8.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met belangrijke financiële gevolgen voor de rechtspersoon.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling bestuurlijke commissies

In 2010 waren de volgende bestuurlijke commissies werkzaam:

Beleggingsadviescommissie

Leden

De heer C. van Dalen
De heer F.H.M. Elferink
De heer J. Suarez Menendez

Organisatie

Nederlandse Schoenmakers Vereniging
NVOS Orthobanda
FNV Bondgenoten

DVO-commissie

Leden

De heer F.H.M. Elferink
Mevrouw M. Hoekenga – Idema
De heer T. Katerberg

Organisatie

NVOS Orthobanda
Nederlandse Schoenmakers Vereniging
CNV Vakmensen

Communicatiecommissie

Leden

De heer F.H.M. Elferink
Mevrouw M. Hoekenga – Idema
De heer T. Katerberg

Organisatie

NVOS Orthobanda
Nederlandse Schoenmakers Vereniging
CNV Vakmensen

Bijlage 2 Meerjarenoverzicht

	2010	2009	2008	2007	2006
Aantallen					
Werkgevers ultimo	327	402	332	314	318
Deelnemers ultimo	1756*	1758*	1660	1560	1512
Gewezen deelnemers	4563	5511	5515	5286	5278
Gepensioneerden	1075**	809	792	761	787
Gepensioneerden					
Ouderdomspensioen	543	498	451	424	428
Partnerpensioen	283	296	301	300	319
Wezenpensioen	13	15	16	12	14
Arbeidsongeschiktheidspensioen	20	23	24	25	26
Gepensioneerden zonder uitkering	236	-	-	-	-
Premiepercentage					
Ouderdoms- en nabestaandenpensioen	13,00%	13,00%	13,00%	5,00%	5,00%
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-	-	-	-	-
Franchise	10.481	10.309	10.097	-	-
Opbouwpercentage per dienstjaar					
Ouderdomspensioen	1,245%	1,245%	1,245%	0,50%	0,50%
Toeslag op pensioen en pensioenaanspraken					
Actieven, gewezen deelnemers en gepensioneerden	-	2,85%	1,75%	1,95%	0,8%

*Aan het totaaloverzicht van de deelnemers worden de deelnemers met AOP toegevoegd omdat deze deelnemers nog pensioen opbouwen.

** Vanaf 2010 worden hierin ook de gepensioneerden zonder uitkering vermeld. Dit aantal is exclusief de deelnemers met een AOP-uitkering

Financiële gegevens

	2010	2009	2008	2007	2006
Bedragen x € 1.000	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Feitelijke premie	3.465	3.543	3.126	1.744	1.453
Kostendeckende premie	4.186	4.801	3.048	2.350	1.704
Gedempte premie	4.096	4.250	3.105	2.450	1.704
Uitkeringen	2.325	2.036	1.870	1.776	1.638
Pensioenuitvoeringskosten	659	616	492	652	320
Belegd vermogen	149.792	89.756	81.868	85.411	86.019
Beleggingsopbrengsten	9.475	6.857	-3.640	-642	3.660
Gemiddeld rendement op beleggingen	8,6%	9,1%	-3,8%	2,3%	5,7%
Benchmark	8,6%	13 %	-14,3%	2,7%	6,1%
Z-score	-0,09%	-0,07%	1,23%	-0,25%	-0,30%
Reserves	14.752	16.757	13.597	34.179	32.087
Voorziening pensioenverplichting	85.265	73.466	68.753	51.071	54.648
Aanwezige dekkingsgraad	117,3%	123%	120%	167%	163%
Vereiste dekkingsgraad	113,2%	117%	115%	121%	120%
Resultaat	-2.005	3.160	-20.582	574	4.077

Bijlage 3 Volumeveranderingen

Aantal pensioengerechtigden

Het aantal pensioengerechtigden gesplitst naar categorie en gemiddelde leeftijd bedroeg ultimo verslagjaar:

	2010	gemiddelde leeftijd	2009	gemiddelde leeftijd
Ouderdomspensioen	543	72	498	72
• mannen	484	72	448	72
• vrouwen	59	70	50	73
Partnerpensioen	283	73	296	72
• mannen	11	62	10	58
• vrouwen	272	73	286	72
Wezenpensioen	13	14	15	14
Arbeidsongeschiktheidspensioen	20	51	23	-

De hoogte van het jaarlijkse ouderdomspensioen was gemiddeld €2.494 (in 2009 €2.503). Het partnerpensioen bedroeg gemiddeld €1.820 (in 2009: €1.797) en het wezenpensioen €799 (in 2009: €745).

De cijfers zijn afhankelijk van de in de bedrijfstak doorgebrachte diensttijd en het genoten salaris. De hoogte van het jaarlijkse arbeidsongeschiktheidspensioen was gemiddeld €3.255 (in 2009: €3.281).

Afkoop van het pensioen

De grens voor afkoop kleine pensioenen is in 2010 verhoogd naar €420,69 (2009: €417,74). In 2010 werd het ouderdomspensioen in 1066 gevallen afgekocht (in 2009: 72 keer). Deze stijging is met name veroorzaakt door de mogelijkheid die de Pensioenwet biedt om alle pensioenaanspraken lager dan de afkoopgrens af te kopen.

Individuele waardeoverdracht

Het fonds werkt mee aan individuele waardeoverdracht bij wisseling van dienstverband. Het doel hiervan is de bestrijding van pensioenbreuk en het voorkomen van versnippering van pensioenaanspraken bij deelnemers en gewezen deelnemers.

In 2010 handelde het fonds 15 inkomende en 25 uitgaande waardeoverdrachten af. In 2009 waren dat er respectievelijk 6 en 8.

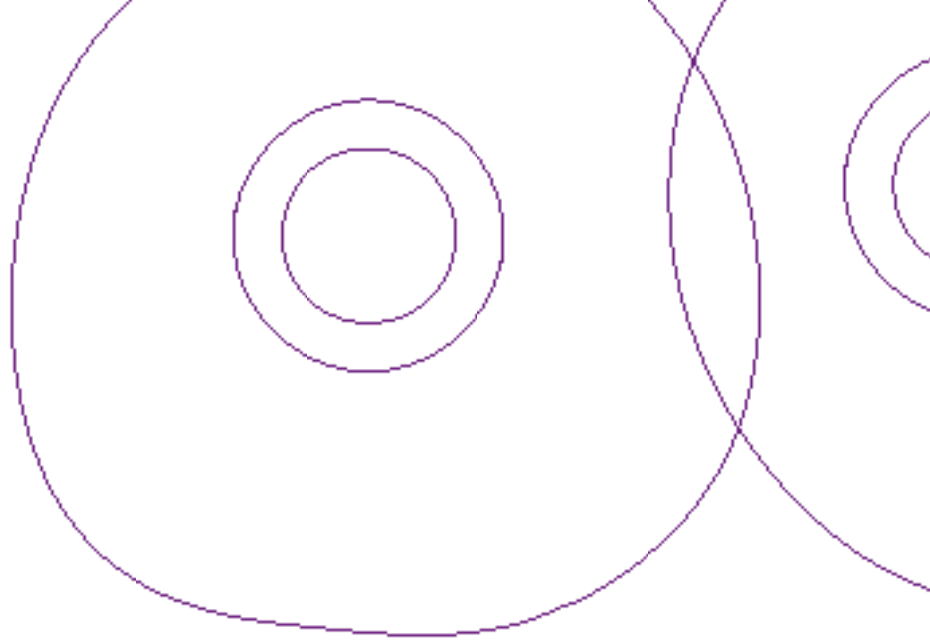
Pensioenopbouw tijdens werkloosheid

Deelnemers die werkloos zijn geworden komen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor een bijdrage voor de voortzetting van de opbouw van hun pensioenaanspraken. Deze bijdrage wordt verstrekt door de Stichting FVP.

In 2010 ontving het fonds voor 22 werkloze deelnemers betalingen van de Stichting FVP (in 2009: 16).

Pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid

Voor deelnemers die arbeidsongeschikt zijn geworden, wordt de pensioenopbouw vanaf de eerste WIA-dag, geheel of gedeeltelijk, zonder verdere premiebetaling voortgezet, mits daartoe binnen één jaar na aanvang van de WAO/WIA door de deelnemer een verzoek aan het fonds is gedaan.

De hoogte van de pensioenopbouw is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:

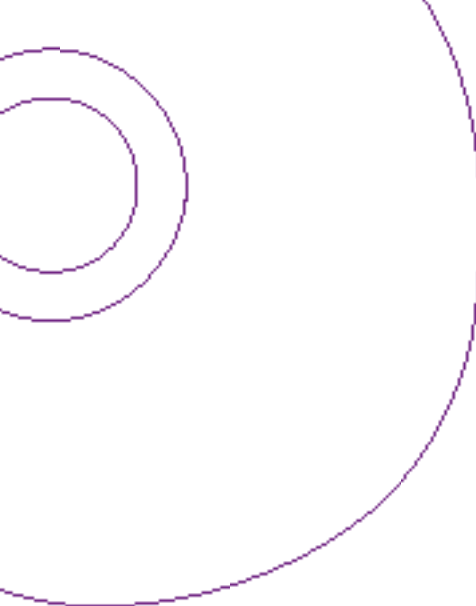
Arbeidsongeschiktheid	Pensioenopbouw
65-100%	100%
45-65%	50%
25-45%	25%

Het fonds gaat uit van de laatst bekende pensioengrondslag. Deze regeling had in 2010 betrekking op 81 deelnemers (2009: idem).

Mutatieoverzicht

Mutatieoverzicht deelnemers

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Arbeidsongeschikte deelnemers	Gepensioneerden	Gepensioneerden zonder uitkering	Totaal
Stand per 1 januari 2010	1.677	5.511	81	809	221	8.299
Van gewezen dln naar dln	56	-56	0	0	0	0
Van dln naar gewezen dln	-187	187	0	0	0	0
Arbeidsongeschiktheid	-4	-2	6	0	0	0
Revalidering	1	1	-2	0	0	0
Pensionering	-22	-52	-10	64	20	0
Toetreding	182	28	0	65	0	275
Overlijden	-1	-22	0	-37	-3	-63
Waardeoverdracht	-5	-20	0	0	0	-25
Afkoop emigratie / klein pensioen	-1	-1005	0	-60	0	-1.066
Beëindiging tijdelijke uitkering	0	0	0	-2	0	-2
Overige oorzaken	-15	-7	0	0	-2	-24
Stand per 31 december 2010	1.681	4.563	75	839	236	7.394

Deelnemers: de ultimo stand betreft de werknemers die op 31 december vanwege een dienstverband in de bedrijfstak of vanwege vrijwillige voortzetting deelnemer zijn.

Arbeidsongeschikte deelnemers: het aantal betreft deelnemers die alleen pensioen opbouwen vanwege de regeling van premievrije opbouw wegens arbeidsongeschiktheid. Het kan dan gaan om volledige arbeidsongeschiktheid of om gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid en geen dienstverband in de branche.

Gepensioneerden: het aantal betreft de periodieke pensioenuitkeringen. Deelnemers die 65 worden, worden afgeboekt met de mutatie pensionering bij "Deelnemers", "Gewezen deelnemers" of "Arbeidsongeschikte deelnemers". Vervolgens worden deze deelnemers met dezelfde mutatie opgeboekt bij "Gepensioneerden". De mutatie toetredingen bij "Gepensioneerden" betreft dus niet deelnemers die pensioneren, maar alleen de ingang van het nabestaanden- en wezenpensioen.

Afkoop: wanneer een deelnemer of gewezen deelnemer 65 wordt en zijn pensioen direct wordt afgekocht, wordt deze afkoop vermeld in de kolom "Deelnemers" of "Gewezen deelnemers". Een afkoop van het nabestaanden- en wezenpensioen staat vermeld in de kolom "Gepensioneerden".

Waardeoverdrachten: bij de waardeoverdrachten staan in dit mutatieoverzicht alleen de uitgaande waardeoverdrachten vermeld. Deelnemers met een inkomende waardeoverdracht hebben geen invloed op het aantal.

Bijlage 4 Begrippenlijst

ABTN (Actuariële en bedrijfstechnische nota)

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

ALM (Asset Liability Management)

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

APP (Actuariële Principes Pensioenfondsen)

Regelgeving omtrent de financiering van pensioenen, wordt gevolgd door nFTK.

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Corporate Governance

Goed ondernemerschap; onder andere integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.

Dekkingsgraad

De waarde van het pensioenvermogen uitgedrukt als percentage van de waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad wordt als graadmeter beschouwd voor de mate van zekerheid dat de toegezegde pensioenen ook daadwerkelijk kunnen worden uitbetaald.

Deposito

Tegood bij een bankinstelling, waarover eerst na verloop van een overeengekomen tijdsduur (maximaal 2 jaar) kan worden beschikt.

Derivaat

Financieel contract waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Bijvoorbeeld: futures, swaps.

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

Franchise

Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend loon worden geen aanspraken opgebouwd.

FTK (Financieel Toetsingskader)

Stelsel van De Nederlandsche Bank voor in de toekomst te hanteren waarderingsmethoden.

High Yield

Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een lage kredietwaardigheid.

Outperformance

Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.

Rekenrente

Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.

Rentedekking

Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

STAR (Stichting van de Arbeid)

Een landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van zowel werkgevers als werknemers in Nederland.

Sterftegrondslag

Berekeningsmethode gebaseerd op een statisch overzicht van sterftetekansen per leeftijd van een bepaalde groep personen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Swaption

Een swap waarbij de eigenaar van de swaption het recht heeft, maar niet de verplichting, om een swap tegen vooraf bepaalde voorwaarden af te sluiten op of binnen een bepaald tijdstip.

Underperformance

Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarover in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

VPV (Voorziening Pensioen Verplichtingen)

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Vrijstelling

Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoenmakerij
Postbus 3183, 3502 GD Utrecht
Telefoon: 030 245 39 22
www.pensioenschoenmakerij.nl
schoenmakerijpensioen@achmea.nl